

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH ZAJEDNICA · **LEBENDIGE GEMEINDE**

ŽIVA ZAJEDNICA

MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN GEMEINDEN
BROJ 9 (173) · RUJAN/SEPTEMBER 1996 · D 2384 E

2,– DM

Naša Bosna
anđeli – glasnici
Božji
Mučenik Marko
Križevčanin
Zapisi
iz domovine
Prvo hrvatsko
sveučilište

Gospodine,
učini
me
oruđem
svoga
mira!

J. Botteri Dini, sv. Franjo Asiški

Foto: Ivo Matijević

U posljednji dan, glavni dan blagdana, Isus je stajao i vikao: „Ako je tko žedan, neka dođe k meni, i neka pije tko vjeruje u me. „Kako veli Pismo: Iz njegove će nutrine poteći potoci vode žive.“ (Iv 7, 37–38)

UVODNIK

Više volje da bi bilo bolje

Prođe još jedno karakteristično gastabajtersko ljeto. Mnogi su posjetili rodna ognjišta, čitave ili razorene kuće. Niže su se najzad spustili i oni koji bi proteklih ratnih godina stizali samo do Rijeke i ondje ljetovali. Izbjeglice iz BiH su po prvi put mogli legalno putovati iz izbjeglištva i vidjeti Bosnu na licu mjesta. Dok je na moru bilo lijepo, ugodno, sunčano, ali i preskupo, dotle je ovima u Bosni bilo svako. Ponajviše, dakako, teško, i u srcu i duši. Sve se promijenilo: i ljudi, pa i njihovi najbliži, i okoliš. Predizborna neizvjesnost i kronični incidenti donijeli su još veću brigu. Očito je potrebno mnogo više volje kod mnogih – da bi bilo bolje.

Zato u ovom broju donosimo nekoliko zapisa naših suradnika s odmora u domovini. Možda su njihova zapažanja i dojmovi slični vašima, dragi čitatelji, pa to provjerite. Možete nam i pisati o tome.

U našoj stalnoj teološko-životnoj rubrici pišemo o anđelima. Kao da zaboravljamo stare lijepe priče o anđelima čuvarima. Jesmo li zaboravili svoga anđela čuvara ili više njih? Na njega ili na njih podsjeća nas naš Vlatko Marić. I ovoga puta imamo više priloga iz kulture. Roditeljima posebno vraćamo pozornost na savjete glede pitanja kojim jezikom govoriti s djetetom u višejezičnoj sredini. Primjer neopozivog povratka u domovinu predstavlja naša mlada sugovornica mr. Ružica Šjaković. Nakon studija u Švicarskoj, unatoč povoljnijim ponudama i karijeri u inozemstvu, ona se vraća kući, u rodni Dubrovnik.

Na početku još jedne školske i vjeronaučne godine, nakon ljetnih praznika u domovini, vjerojatno svi snažnije razmišljamo o svojoj gastarbjterskoj i iseljeničkoj sudbi. Povratak kući, u možda siromašniji, ali zasigurno ljepši život, ovisi uglavnom o nama, kao i budućnost naše djece, naroda, Crkve, domovine.

Urednik

MOTRIŠTE

NA SVOJOJ ZEMLJI, NA PLEMITOJ

Piše: Anto Batinić

Naša Bosna

Zašto hrvatski čelnici u BiH jasno i glasno ne pozovu prognane Hrvate u BiH njihovim makar i srušenim kućama, pa bi se vidjelo da bi to većina njih i učinila?!

Nakon sklapanja Daytonškoga sporazuma i dolaska međunarodnih vojnih provedbenih snaga, o Bosni i iz Bosne su srećom u svijet išle nešto bolje vijesti. Neizvjesnost je međutim ostala stalno prisutna, kao i opasnost da se stanje učas zakomplicira. Odgovornost za Bosnu preuzeli su ponovno stranci, na čelu s Amerikancima, kojima se šlepuju mrzovoljni Europljani. Igre oko nedavnih izbora u BiH, te sami izbori, ponovno su BiH stavile u udarne vijesti dana i na prve stranice svjetskoga tiska. Organizator izbora, Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OESS), našao se na mukama prije samih izbora, ponajprije zbog vrlo loše organizacije, a zatim i zbog nedoraslosti smicalicama političkih čimbenika u BiH. Odgoda općinskih izbora znakovića je u tom pogledu. U vrijeme pisanja ovoga teksta ti „najzamršeniji izbori u povijesti“ se održavaju u zemljama izvan BiH u kojima žive brojni prognanici i izbjeglice. Rezultati izbora će vjerojatno potvrditi sadašnje strateško-teritorijalno i političko stanje između tri konstitutivna naroda, a tek će se vidjeti hoće li uspjeti konstituirati nove legalne vlasti na razinama na kojima se bira. Budući da su izborne manipulacije vrlo velike, pitanje je kako će se na terenu provesti rezultati izbora. Živi bili pa vidjeli.

Nas ovoga puta zapravo zanima sudbina naše nepoznate Bosne. Čudno je naime da je ta zemlja „europski slučaj“ od svoga postanka. Nakon kratke državne samostalnosti u srednjem vijeku, pod bosansko-katoličkim (hrvatskim) banovima i kraljevima, Bosnu su 1463. pregazile Osmanlije, dok je Europa samo promatrala. Tek 1878. Austro-Ugarska preuzima protektorat nad Bosnom, a 1908. ju i anektira. Bio je to pokušaj vraćanja BiH Zapadu, ali kratkotrajan, jer su slijedeći svjetski ratovi BiH stavili pod velikosrpski državni kišobran u jugoslavenskoj državi. I dok je 1991./1992. jugoslavenska vojska sa srpskim paravojnim formacijama ponovno gazila Hrvatsku, te BiH, Europa je opet mirno spavala i čekala pobjednika.

A pobjednika nema ni nakon četiri krvave ratne godine. Ili, kako se uzme, ovisi o tomu kako tko shvaća pobjedu? Gubitnici su svi, ponajviše Hrvati u BiH, kao njezini autohtoni stanovnici. Sad se međutim pokazalo da i među njima prevladavaju političke opcije koje nisu za Bosnu i za Hrvate u cijeloj BiH. Nekadašnje maksi-

malističke, koliko god nerealne, opcije s Hrvatima u BiH do Drine, spale su na poznatu herceg-bosansku minimalističku opciju, koja se opet brani realnom politikom. Tek se sad vidjelo da je politički položaj Hrvata iz BiH u inozemstvu katastrofalan. Jednostavno se ne zna tko ih predstavlja (u BiH-diplomatskim predstavništvima dominiraju Muslimani, a predstavništva Republike Hrvatske su ipak predstavništva druge države!). Pored mnoštva neakvih stranačkih i zavičajnih udruga nitko nije preuzeo posao oko priprave i praćenja izbora u inozemstvu. Da i ovoga puta nije bilo Hrvatskoga nadužobrižničkog ureda i hrvatskih katoličkih misija, pitanje je koliko bi se među BiH-Hrvatima u Njemačkoj uopće nešto čulo o izborima u BiH.

Što se Srba u BiH tiče, njihovo političko opredjeljenje je posve jasno: oni ne žele nikakav udio u zajedničkoj državi BiH, nego žele secesiju i pripojenje Srbiji. Budući da im je u Daytonu darovan zao kruženi teritorij kao zaseban entitet u BiH, oni to već razumiju kao samostalnu i neovisnu državu cjelinu, makar bez potpunog međunarodnog priznanja. Muslimani (Bošnjaci) izgleda jedini žele cjelovitu BiH kao državu, ali po svojoj mjeri. To znači da bi u toj državi oni bili jedini konstitutivni narod, jer se zaboga radi o nacionalnoj državi, koja bi bila snažno obilježena islamskim fundamentalizmom i novokomponiranom bošnjačkom ideologijom. Predizborni skupovi i kompletna slika područja BiH pod muslimanskom kontrolom daju i previše dokaza za takvo predviđanje. Što će onda biti? Modeli su tu, ali je pitanje hoće li oni vrijediti i nakon američkih izbora, i nakon odlaska ili transformacije IFOR-a. Nagađanja su nezahvalna, ali nažalost ni za optimizam nema dostatno razloga.

Što se Hrvata u BiH i ma gdje u svijetu tiče, valja ovom prigodom ponovno istaknuti da je Bosna i Hercegovina i hrvatska zemlja! Zato se jeftino, kalkulantsko i politikantsko odricanje od BiH kao i hrvatske zemlje može nazvati i veleizdajom. Srbi se naime satriješe tražeći raznorazne dokaze o BiH kao srpskoj zemlji, a budući da ih je malo ili nimalo, zato ih falsificiraju ili izmišljaju. Muslimani su kompletnu bošnjačku ideologiju utemeljili na srednjovjekovnoj tradiciji bosanske državnosti, čiji su temelji bili bosansko-hrvatski banovi i kraljevi, te kršćanska vjera (kato-

HERAUSGEBER/IZDAVAC: ŽIVA ZAJEDNICA
KROATISCHES OBERSEELSORGEAMT in Deutschland
 60435 Frankfurt am Main · An den Drei Steinen 42
 Tel. (0 69) 54 10 46 · Fax (0 69) 5 48 21 32
VERANTWORTLICH/ODGOVARA: Bernard Dukić
CHEFREDAKTEUR/GLAVNI UREDNIK: Anto Batinić
REDAKTION/UREDNIŠTVO: Maja Runje, Stanka Vidačković, Božica Červinka, Jura Planinc, Ivek Milčec, Ivan Bošnjak, Jozo Sladoja, Božo Marić
MITARBEITER/SURADNICI: Željka Čolić, Vesna Školnik, Ivo Balukić, Alen Legović, Ivo Marković, Ivo Matijević, Marko Obert, Vlatko Marić
SAZ + LAYOUT: Ljubica Markovica
LITHOS + SEITENMONTAGE: Fotosatz Service Bauriedl 64546 Mörfelden-Walldorf
DRUCK: Scholl+Klug Druckerei GmbH 64546 Mörfelden-Walldorf
JAHRESBEZUGSPREIS: DM 30,- incl. Porto (s poštarinom)
BANKVERBINDUNG: Konto Nr. 129072 (BLZ 500 501 02) bei der Stadtsparkasse Frankfurt

PISMA • BRIEFE

Pulitika u Paškinjoj butigi

Paško izgleda mlad čovjek, pa mu se ne može zamjeriti što autora kritičkog osvrtu „Tiltovi generali“ u broju Žz 6/96, dipl. inž. Čičića iz Švicarske ne pozna i svrstava ga u kategoriju „jedan emigrant iz Švicarske“. U starom se režimu takvim izrazom smatralo nešto obezvređujućeg (i neprijateljskog!). To mi onako dođe, s novinarske visine: Sad smo mi tu, a što uopće hoće tu još onaj – neki emigrant iz Švice. Kao: Njegovo je vrime prošlo. Neznanje, kao mjerilo kriterija, i za mladog je novinara – prenisako!

Inž. Čičić je – u ono doba – bio jedan od ne suviše brojnih hrvatskih intelektualaca, tihih (ne bukača, kakvih je podosta bilo!), ali utoliko aktivnijih i marljivijih. Npr. 1976. (kad se moguće Paškov još ni rodio nije) izdao je o godini hrvatske kraljice Jelene vrlo traženu Hrvatsku pjesmaricu, nešto što je u hrvatskom iseljeništvu manjkalo, pa se iz nužde moralo za njegovanje društvenog života posezati za „bratskim“ jugo-pjesmaricama. Čičić je s hrvatskih pozicija djelovao u švicarskom javnom životu, što mu je – kao neemigrantu – bilo sve drugo nego li probitačno (da ne kažem opasno). Radio je aktivno na prikupljanju povijesnih podataka o Hrvatima u Švicarskoj. Moguće bi i poneki naš novinar mogao od toga štogod korisnoga naučiti i objaviti?

Njegov kritički osvrt u Žz utemeljen je iskustvom i činjenicama, koje mogu nekima danas biti neugodne. Budimo ozbiljni i kritički, inače ćemo ponavljati iste pogreške iz jugokomunističkog duha! On nije obezvrijedio generala Bobetka, on mu priznaje sadašnje zasluge, ali se protivi veličanju i stvaranju kulta ličnosti, pretjerivanju kao i vezivanju Crkve i crkvenoga tiska s vladajućim strukturama. Crkva mora biti i od toga neovisna.

Ovisna jedino o istini. Čičić nije u svom osvrtu napisao nijednu neistinu. Ono što Paškov o slobodi pisanja sebi uzima za pravo, nekako potihlo osporava Čičiću. Zar to nisu dva mjerila? Dobro bi bilo da Žz ostane otvorena za sva kritička mišljenja, ali sama pak da bude, ne protustranačka, već stranačkopoliitički neutralna. Tek onda može, po mojem sudu, biti prihvaćena od većine čitatelja.

B. Maler, Frankfurt

Večera uz pjesme Arkanove supruge

Već trideset godina živim i radim u Njemačkoj. Imam petoro djece, a jedan mi je sin invalid Domovinskog rata. Redovito putujem na relaciji Osijek-Stuttgart i Zagreb-Frankfurt, gdje umirovljeničke dane provodim kod svoje djece. Uglavnom putujem autobusom. Uobičajena je praksa da na putovanju kroz Austriju vozači autobusa naprave jednu stanku. Budući da dugo putujem, znam da na relaciji Šentilj-Salzburg kroz Austriju ima barem pet-šest specijaliziranih odmarališta za autobuse, čiji su vlasnici Austrijanci ili Hrvati, u kojima se govori hrvatski jezik i može se platiti i u kunama. Međutim postoji jedna gostionica pod nazivom „Familie Makić“ u mjestu Traboch, pedesetak kilometara iza Graza, čiji je vlasnik Dušan Makić. Pouzdano znam da je sin spomenutog Srbina sudjelovao u postrojbama JNA u napadima na Vukovar i tako teško okrvavio ruke. Vozeći se autobusom „Panturista“ iz Osijeka neugodno sam bio iznenađen kad su vozači upravo u toj gostionici oglasili stanku od pola sata za večeru. Još više sam bio iznenađen saznavši da tu staju još neki autobusi koji voze na relaciji Hrvatska-Njemačka. Da apsurd bude veći, samo jedan kilometar prije te gostionice je sasvim ugodan lokal čiji je vlasnik Hrvat, a nekoliko stotina metara dalje autobusno odmaralište čiji je vlasnik Austrijanac. Budući da se naš autobus zaustavio baš, tu kod Srbina, ušao sam u lokal, prošetao do šanka, a zatim do toaleta. Primijetio sam da se služi ekavicom, a najčešća riječ koja se čuje je „bre“. Nemoguće je ne primijetiti da je glavni glazbeni repertoar „Riblja čorba“, Ceca-Arkanova žena, te Dragana Mirko- vić. Izišao sam van i priključio se jednoj skupini nezadovoljnika koji su negodovali što su dovezeni na večeru kod ozloglašenog četnika. U nastavku puta upustio sam se u dijalog s vozačima „Panturista“. Na moje pitanje zašto me dovoze na večeru kod četnika i ubojice hrvatske djece, vozač je mirno odgovorio da on tamo dobije pola kilograma kave. Na moju

primjedbu da on može, kad ide svojim automobilom, svratiti kamo god želi, ali kad vozi 50 putnika iz Hrvatske to nije korektno, on se nasmijao i rekao da je župan osječko-baranjski Branimir Glavaš to savjetovao i da je to u duhu pomirenja. Nakon tih riječi u diskusiju se uključilo još najmanje desetak putnika žučno prosvjedujući. Spomenuti vozač tada se počeo braniti tvrdnjama da je vlasnik gostionice, Srbin Dušan Makić, novčano pomogao direktoru „Panturista“ da kupi dionice u tvrtki, a da će zauzvrat autobusi stajati kod njega i tako mu povećati promet. Budući da je put trajao dugo, a u raspravu se uključilo puno ljudi, došao sam do zanimljivih saznanja. Tu uglavnom navraćaju Srbi i jugonostalgici. Glavni protagonist i lobist da se tu napravi pauza je izvjesni Milan Đurić, stanovnik Dugog Sela, inače Srbin, koji vozi u njemačkoj tvrtki „Touring“ na relaciji Zagreb-Stuttgart. Spomenuti Milan je „lojalni Srbin“ jer od početka posjeduje hrvatsku putovnicu. On posreduje između Dušana i vozača koji tu svraćaju. Tako je za izvjesnu svotu novca nagovarao da tu pravi pauzu i Franjo Mihaljević, Hrvat iz Livna, koji također vozi u „Touringu“ na relaciji Osijek-Stuttgart. Osim njih, tu su još neki Muslimani, izvjesni Jusuf koji vozi u njemačkoj tvrtki „Templ“ na relaciji Berlin-Zagreb. Spomenuti Jusuf je iz okolice Bihaća. Njemu uz bok je Nedžad, iz Cazinske krajine, koji vozi u njemačkoj tvrtki „Ladner“ na relaciji Zagreb-Stuttgart. Svi oni zbog pola kilograma kave dovoze pune autobuse hrvatskih putnika ozloglašenom četniku na večeru. Poslije svega ne mogu, a da se ne upitam: „Kako je moguće da mene i moje dijete (koje još uvijek nosi četnički geler u svome tijelu) dovoze tom istom četniku na večeru. Sve ove tvrdnje možete provjeriti na zagrebačkom i osječkom kolodvoru, kod putnika, ali i vozača (naravno onih koji tamo ne svraćaju). Budite uvjereni da je to nevolja velikog broja ljudi koji putuju na spomenutim relacijama.

Vladimir Stipić, Stuttgart („Večernji list“, 22.7.96.)

MOTRIŠTE

lištvo i bosansko kršćanstvo), kao izraziti znak pripadnosti zapadnoeuropskoj civilizaciji. Zato je tragikomično kada se na muslimanskim izbornim plakatima mogu čitati i slogani koji potječu sa stećaka bosanskih krstjana, primjerice: „U svojoj vjeri, na svojoj zemlji“. Povjesničar Dubravko Lovrenović naziva stećke „bosanskom Biblijom na kamenu“ i „bosansko-humskim katedralama srednjeg vijeka“. Njihove poruke opominju, zaklinju i podsjećaju – na pitanja o Bosni:

– *A se leži Pribislav, na svojoj zemlji, na plemenitoj.*

– *Sije leži Mihojko Grahovčić, prave vire rimske, koji počteno hoćase, i Bogu se moljaše, i dobru knjigu znaše. Daj mu Bože duši da bude spašen!*

– *Mnoge zemlje obidjeh, i domom dodjoh, i počteno postah. I na svoji baštini legoh.*

Pametnomu dostatno govore ti natpisi koji bi zapravo morali biti hrvatski životni i politički slogani. To su, unatoč sadašnjem neu-

moljivom političkom realizmu, pozivi i zavjeti svim Hrvatima iz BiH i u BiH da se vrate ili da ostanu na svojoj plemenitoj zemlji, kao što su ostali i njihovi preci prave rimske vire, poštenu, pobožni, učeni... Jer, svijet je dakako lijep, no kod kuće je najljepše – i zauvijek leći na baštini svojoj... Zašto onda hrvatski čelnici i političari u BiH jasno i glasno ne pozovu progane i raseljene Hrvate u BiH na povratak njihovim makar i srušenim kućama, pa bi to većina njih i učinila. ■

LIČNOST MJESECA

HEADLINES • SCHLAGZEILEN • VIJESTI

FRA JANKO LJUBOS, ŽUPNIK
U BUGOJNU**Gandhi u
franjevačkom habitu**

U posljednje tri godine iz Bugojna stižu uglavnom samo loše vijesti: progon i egzodus Hrvata, koncentracijski logori (po zlu je čuven onaj na stadionu), nestanak 26 elitnih hrvatskih bugojanskih intelektualaca, palež, prepadi i pljačke, zabrana povratka prognanim Hrvatima... Vijest o miniranju crkve sv. Ante, najveće u Bosni, samo je koncem srpnja potvrdila zločinački bugojanski rejting.

Bio je to vrhunac napadaja na sve što je katoličko i hrvatsko preostalo u Bugojnu. To sve zapravo vezano je uz župnu kuću u Bugojnu, bolje rečeno uz bugojanskog župnika fra Janka Ljubosa. Nije to bio prvi napad na pastira, koji je s ono malo vjernika ostao u bugojanskom ratnom i poratnom grotlu. On nije izveo narod (učinili su to drugi!), nego je ostao s ostatkom naroda, kao jedini jamac njegovih osnovnih ljudskih i drugih prava. Nikada ga neće zaboraviti obespravljeni, izgladnjeli ali uporni Hrvati u ono vrijeme kada je Bugojno bilo u totalnoj izolaciji. Njegovu dobrotu neće nikada zaboraviti logoraši-mučenici sa stadiona. U župnoj kući je smjestio i župni ured, i hrvatsku katoličku školu, i ambulantu, i zubnu ordinaciju, i ljekarnu, i sjedište HDZ-a, i čitaonicu... Sa subraćom franjevcima i časnim sestrama franjevkama gandhijevski se opirao silama zla i nepravde, onako kako bi to najvjerojatnije činio i sam sv. Franjo Asiški. Zato za njega nije bilo dileme ni nakon ovog najnovijeg teškog atentata. S cijelom malom bugojanskom hrvatskom zajednicom dao se na posao i, unatoč nerazumnim birokratskim zaprekama muslimanskih vlasti, popravio što se popraviti dalo. Sigurno je samo jedno: tu malu bugojansku crkvenu lađu, koja već tri godine plovi po olujnome moru, njezin kapetan fra Janko zadnji će napustiti. Naprotiv, uvjeren je da će se oluja smiriti, a lađu popuniti brojnim povratnicima i ploviti mirno i sretno. ■

- Papa Ivan Pavao II. pozvao je mlade na 12. Svjetski susret mladih u Pariz, u kolovozu 1997. Susret se održava pod mottom: „Učitelju, gdje stanuješ? Dodite i vidite!“
- U glavnom gradu Mozambika Maputu otvoreno je Katoličko sveučilište koje već pohađa 120 studenata.
- Na njemačkom jeziku izlazi uskoro knjiga „Salz der Erde“, govori i odgovori kardinala Ratzingera, predstojnika kongregacije za nauk vjere. U knjizi se otvoreno govori o njegovu djetinjstvu, mladosti, karijeri, radu u Vatikanu, suradnji s Papom, celibatu, Küngu, Drewermannu, Fatimi, Crkvi u trećem tisućljeću...
- U svijetu trenutačno ima oko 15 milijuna izbjeglica (onih koji se nalaze izvan matične zemlje), ali je mnogo više izbjeglica/prognanika unutar granica vlastite zemlje, a UNHCR procjenjuje da ih u svijetu ima oko 30 milijuna u 35-40 zemalja. Na prvom mjestu tužne ljestvice je Sudan s oko 4 mil. unutar njih izbjeglica, od kojih je većina u južnom Sudanu. Prema tvrdnjama jednog katoličkog biskupa oni masovno umiru od gladi po šumama i pustinjama, pa je potrebna hitna pomoć. Sudanski islamski režim želi iskorijeniti većinsko kršćansko pučanstvo na jugu.
- Papa je pozvao Crkvu u Šri Lanci na posredovanje u smirivanju dugogodišnjeg sukoba između Sinhaleza i Tamila, ističući da se dijalogom i pregovorima mogu zaustaviti zločini i krvoprolića.
- Predsjednik njemačke Biskupske konferencije i biskup Mainza Karl Lehmann uključio se u online komunikaciju putem Interneta između Hannovera i Mainza za vrijeme CeBitHOME '96. Ljudska komunikacija s njezinim različitim načinima je veliko dobro za Crkvu pri navješćivanju vjere. Crkva ne smije propustiti ni jedan način kojim može doći do čovjeka, rekao je Lehmann.
- Teolog Paul Imhof i arheolog Emmanuel Anati tvrde u kršćanskom tjedniku „Weltbild“ od 2.8. o. g., da su otkrili autentično brdo na Sinaju na kojem je Bog dao Mojsiju Deset zapovijedi.
- Britanska kraljica Elizabeta II. namjerava se odreći titule „Poglavar Anglikanske Crkve“. Također se doznaje da će se izbrisati zabrana stara 300 godina prema kojoj članovi kraljevske obitelji ne smiju sklapati brak s katolicima.
- Sve manje katolika pohađa crkvu i u Austriji: od 6 milijuna katolika zadnje je godine svaki šesti išao nedjeljom na misu, dok ih je prije 15 godina bilo dvostruko više.
- Organizacije za zaštitu djece upozoravaju da je seksualna i komercijalna zloupotreba djece, zbog slabe ekonomske situacije sve češća u bivšim socijalističkim istočnoeuropskim zemljama, a ne samo u nekim azijskim državama poznatim po tzv. seksualnom turizmu. Mnoge zemlje još uvijek nemaju zakona o zabrani zloupotrebe djece u pornografske svrhe. Nakon zločina nad djecom u Belgiji i kongresa u Stockholmu o zaštiti djece, u cijelom svijetu se vode rasprave o boljoj zaštiti djece i o strožem kažnjavanju počinitelja.
- Iako su Crkva i država u SAD odvojene, ipak i u vojsci postoji dušobrižništvo vojnika. Nedavno je dopušteno i dušobrižništvo za sve veći broj vojnika islamske vjere.
- „Djelovanje Svete Stolice za mir na Balkanu“, naziv je zbornika koji je objavio vatikanski poluslužbeni dnevnik „L'osservatore Romano“.
- Dva člana rasističkog Ku-Klux-Klana priznala su da su podmetnuli požare u dvije crkve koje su pretežno pohađali crnci. Inače, u nekoliko zadnjih mjeseci u SAD je zapaljeno više uglavnom crnačkih kršćanskih crkava.
- Očekuje se da će papa Ivan Pavao II. proglasiti Edith Stein svetom slijedeće godine prigodom posjeta Wrocławu.
- Ni nakon zahtjeva Europskog parlamenta da se iz zatočeništva pusti banjolučki svećenik Tomislav Matanović s roditeljima, vlasti bosanskih Srba nisu ništa učinile.
- Franjevci s Plehana kod Drevente posjetili su sredinom srpnja po prvi put drevni franjevački samostan Plehan i neke okolne župe. Samostan sa župnom crkvom minirali su četnici i savnili ga sa zemljom u srpnju 1992.
- Raznorazne humanitarne udruge više protestantskih crkava, pa i sekta, otvorile su u mnogim mjestima BiH svoje urede za pomoć. Uz materijalnu pomoć reklamiraju dakako i svoje vjersko opredjeljenje.

Ružica i Mirela

RAZGOVOR

MR. RUŽICA ŠIJAKOVIĆ, PEDAGOGINJA I POVRATNICA
U DOMOVINU

Domovini sam potrebija

Gotovo se može reći davne 1986. godine dolazi Ružica Šijaković iz Dubrovnika u Fribourg (Švicarska) na studij pedagogije, socijalnog rada i teologije. Nakon devet godina rada, muke, suza i radosti, krajem 1995. Ružica završava studij, magistrira s najboljom ocjenom. Tema njezinog magisterijskog rada bila je „Djeca u ratu“, u kojem obrađuje stresne ratne situacije djece u ratu u Hrvatskoj, točnije u Dubrovniku.

Žz: Kad biste morali napisati svoj životopis zadnjih devet godina, kako biste ga opisali?

R.Šijaković: Čini mi se da sam od samog dolaska u Fribourg bila rastrgana između tri svijeta. Jedan je bio svijet mog studija, u koji mi se, po dolasku u Švicarsku, bilo teško integrirati, prije svega jer nisam poznavala njemački jezik. Kad dođeš u zemlju čiji jezik ne poznaješ, znači da si jednostavno isključen iz života. U biti, sve sam svoje vrijeme u tom razdoblju poklanjala učenju jezika, kako bi se mogla integrirati u svijet u koji sam došla i početi studirati. S vremenom sam naučila jezik. Bilo mi je teško početi studij, jer je sistem školovanja ovdje znatno drugačiji od studija koji sam do tada bila prošla. Morala sam sama birati, sama se organizirati a sve to nisam prošla u domovini.

Tri svijeta: Švicarska, naši iseljenici, domovina

Drugi svijet bili su Hrvati u Švicarskoj s kojima sam dijelila i dobro i zlo, jer jednostavno nisam mogla ostaviti 'svijet' iz kojeg i sama potječem.

A treći 'svijet' bili su moja obitelj, moji prijatelji koje sam ostavila u domovini. Ta rastrganost je posebno došla do izražaja za vrijeme rata, kad se različitost tih svjetova u biti najviše pokazivala. U Švicarskoj se gotovo nije ni znalo ili se nije htjelo znati da se ratuje u Hrvatskoj. Kao i sve Hrvate, ovdje, rat me je bio jako pogodio što je još više učvrstilo moju odluku o povratku i još me jače vezivalo uz Hrvatsku. Živjela sam u ta tri svijeta jer sam namjeravala, čini mi se, od samog početka vratiti se kući, tako da nisam htjela izgubiti kontakt s Hrvatskom i s prijateljima iz domovine. Često sam išla kući. U biti zadnje godine mog studija bile su priprava za povratak u domovinu. Tako da je i moj magisterijski rad bio vezan za rat u Hrvatskoj.

Žz: Možete li nam reći nešto više o sustavu studija u Švicarskoj?

R.Š. Studij u Švicarskoj ima svoju specifičnu koncepciju. Budući da sam studi-

rala na filozofskom fakultetu morala sam studirati tri predmeta (takvo je pravilo fakulteta). Znači, jedan obvezatni dio studija i drugi dio koji je prepušten slobodnom izboru studenta, s tim da se moraju uskladiti sva tri predmeta. Student je u biti vezan s nečim ali ima i puno slobode, tako da mi je trebalo godinu dana, pa i više dok sam se uohodala u takav način studiranja.

Ovdje je studij samo studij. Postoje predavanja ali je student prisiljen jako puno raditi kod kuće, puno čitati. Na predavanjima i seminarima dobivaju se impulsi za daljnji rad kod kuće. Studij je prepušten odgovornosti i zrelosti samog studenta.

Djeca u ratu

Žz: Možete li kratko predstaviti svoj magisterijski rad, koji će po riječima Vašeg profesora, biti objavljen na Sveučilištu Fribourgu?

R.Š. Kao što rekoh, ovdje student ima puno slobode. Tako je slobodan izbor i teme licencijatske radnje. Kako sam bila emocionalno vezana uz rat u Hrvatskoj, izabrala sam temu rata. Budući da je moj glavni predmet bio pedagogija, izabrala sam temu „Djeca u ratu“. Osobno nisam sudjelovala u ratu, nego na jedan posredan način, te sam se osjećala na neki način dužnom da, u svijetu u kojem živim, progovorim o stradanjima djece.

Radost i strepnja povratka

Žz: Kad se vraćate u domovinu, kad je jedan dio Vašeg života završen, recite što Vam je Švicarska u biti donijela a što uzela?

R.Š. Da nisam došla u Švicarsku nikada ne bih upoznala ovoliko ljudi koliko sam ih upoznala. Došavši na sveučilište na kojem je dvadeset posto studenata stranaca, imala sam osjećaj da imam cijeli svijet na dlanu. Susrela sam ljude, slobodno mogu reći, iz gotovo svih zemalja svijeta i razgovarajući s njima otkrila sam da u biti imamo svi puno sličnosti ali da u razgovoru dolazimo do određenih grani-

ca koje su uvjetovane podrijetlom, mentalitetom, tradicijom i sl. Sve mi je to pomoglo, čini mi se, proširiti svoja obzorja. Sada imam druge poglede na život. Prolazeći kroz patnje ovdje, kroz koje vjerojatno kod kuće nikad ne bih prošla, vjerujem da sam sazrela na jedan drugi način nego moji vršnjaci u domovini. Više sam se osamostalila. To bi bilo otprilike ono što mi je Švicarska donijela. Mada Švicarsku nikada nisam osjećala kao svoj dom, djelomično sam se ovdje već bila navikla. Sad kad se vraćam kući, iskreno govoreći, bojim se te kuće. Pitam se da li će mi ta kuća i ta zemlja u koju se vraćam zaista pružiti dom. Dakle, osjećaj pripadnosti. Teško je opisati ovaj osjećaj. Osjećam da pripadam Hrvatskoj ali domovina se sigurno promijenila, a i ja. Pitam se hoću li se uspjati reintegrirati? Da nisam napustila domovinu, sigurno ove bojazni ne bi ni bilo. Dolazak u Švicarsku odnio mi je, može se reći, osjećaj neke pripadnosti.

Žz: Obranili ste magisterijsku radnju kod prof. Osera (šef katedre na odsjeku pedagogije Sveučilišta u Fribourgu), koji Vam je ponudio i mjesto asistenta na pedagoškom fakultetu, kao i mogućnost da doktorirate ovdje. Sve ste odbili i odlučili ste se na povratak u domovinu. Zašto?

R.Š. Jer mislim da mi je devet godina inozemstva bilo dovoljno. Bila sam došla zbog fakulteta. Živjela sam s idejom da se nakon studija vraćam kući. Sad je došlo vrijeme da to što sam živjela sprovedem i u djelo. Završilo je jedno razdoblje moga života i sada počinje nešto novo. Kad bih to novo započela u Švicarskoj, ne bih se osjećala dobro. Želim to novo početi u Hrvatskoj i nadam se da ću znanje koje sam stekla moći uskladiti sa zahtjevima sredine u koju dolazim. Mislim da sam u domovini potrebija. Moj posao će mi sigurno pomoći da se ponovno integriрам u domovinu. Tako će domovina meni nešto dati, a i ja nešto njoj.

Razgovarala: Mirela Pehar

VJEROM KROZ ŽIVOT • GLAUBE UND LEBEN

ANĐELI – GLASNICI BOŽJI

Piše: Vlatko Marić

Blagoslivljajte Gospodina svi anđeli njegovi

Tri najpoznatija anđela su: Mihovil („Tko je kao Bog!“), Rafael („Bog ozdravlja“) i Gabrijel („Božji čovjek – Bog se pokazao jakim“. Anđeo u službi Boga jest izazov i za kršćanina, poziv na nasljedovanje.

Pogledamo li kalendar, vidjet ćemo da nas Crkva dva puta godišnje poziva na razmišljanje ne o ljudima nego o nebeskim anđelima koji su se tijekom povijesti spasenja pojavljivali kao navjestitelji važnih događaja ili kao oni koji su pomagali da se oni dogode. Ova dva dana u liturgijskom kalendaru posvećena su njima, ali nas upućuju na razmišljanje o nama i našem odnosu prema Bogu. Ta dva dana su spomendan arkandela Mihovila, Gabrijela i Rafaela, koje slavimo 29. rujna, te blagdan Svetih anđela čuvara, koji slavimo 2. listopada.

O anđelima znamo da postoje jer Biblija o njima govori. Kod većine kršćana sve se o anđelima svodi na tu činjenicu. Sve ostalo što se o njima govori ili može čuti bit će vrlo često popraćeno osmijehom ili odmahivanjem ruke. Anđeli i njihovo postojanje i djelovanje, i za mnoge kršćane, jest priča za malu djecu, mit ili bajka koja se uvukla u Bibliju u vrijeme kad još nije postojalo kritičko mišljenje. Biblija se služi govorom o njihovom postojanju i njihovu djelovanju kako bi lakše objasnila neke događaje u povijesti ljudskog roda. Istovremeno ti ljudi, kršćani, spremni su prihvatiti istinitim ono što piše u dnevnom ili nedjeljnom horoskopu objavljenom u dnevniku ili tjedniku sumnjive kvalitete.

Jedan od razloga za razmišljanje o anđelima jest i taj što brojni kršćani nose njihova imena (Anđeo, Anđelko, Anđelka, Anđela, Angela, Mihovil, Mijo, Miško, Rafael, Rafo, Gabrijel (a), Gabro), a nisu upoznati što znače njihova imena; ne znaju kakvu ulogu su igrala ova nebeska bića u povijesti spasenja.

Božji vjesnici

U Bibliji se susrećemo na svakom koraku s anđelima, vjesnicima Božjim. Biblija naširoko govori o njihovoj službi ali vrlo malo o njima kao posebnim bićima. Imena koja Biblija daje ovim nebeskim duhovima najčešće su ona koja ih **označavaju kao vjesnike**. U takvoj ih funkciji najčešće susrećemo, tj. kao vjesnike Božje (*Mal'ak* na hebrejskom, *angelos* na grčkom i *angelus* na latinskom). Dok se u klasičnom grčkom jeziku ova riječ upotrebljava za svakog vjesnika, u Novom zavjetu, ona je isključivo rezervirana za Božje glasnike (osim u Jk 2, 25; Lk 7,24; 9,52). Kršćanska tradicija zadržala je ovaj naziv, kako kaže sv. Augustin, bolji od svih drugih koji omogućuje da se razlikuju

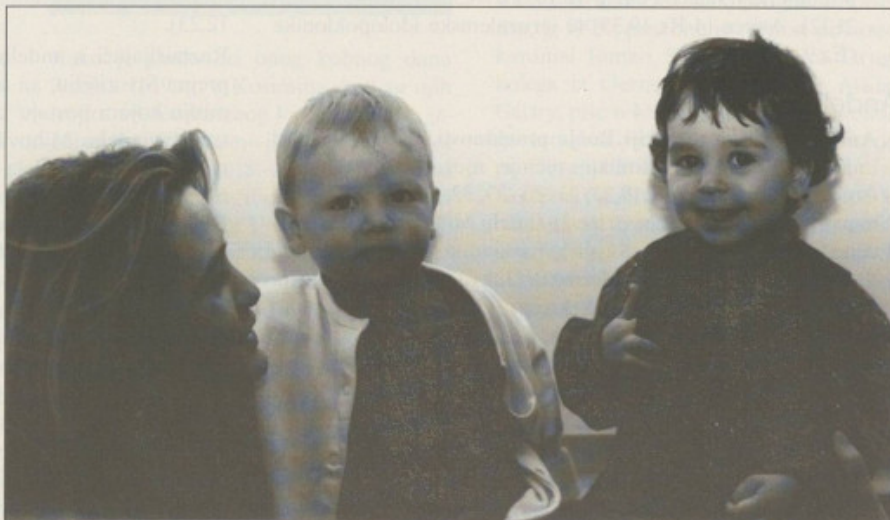
dobri anđeli od zlih. Ime im dolazi od uloge, službe koju imaju a ne od njihove prirode. Među mnoštvom bezimenih anđela postoje tri koji imaju posebna imena. To su arkandeli Mihovil, Gabrijel i Rafael. I njihova imena dolaze od funkcije koju vrše. Biblija predstavlja anđele u tri različite funkcije.

1. Biblija prikazuje Boga okruženog nebrojenim anđelima (Dn, 7,10), koji tvore njegov hram, njegovu vojsku, njegov dvor, njegovu kuću. Ti nebeski duhovi klanjaju se svome Stvoritelju (Otk 7,11), slave ga i veličaju (Iz 6,3; Otk 5; 11; 12).

2. U Starom kao i u Novom zavjetu anđeli su predstavljeni kao **ambasadori**, Božji vjesnici (glasnici) koji:

a) prenose zapovijedi, naređenja (Post 16,9; 19,15; Suci 6,14, 4 Kr 1,3). Prvi kršćani vjeruju da je sam Zakon dat ljudima preko anđela (Dj 7,53; Gal 3,19). Takvo je uvjerenje i kod Židova (Josèphe, Antiq. XV, 5,3; Jub, 127; 6,17). U Novom zavjetu čitamo kako je anđeo naredio Josipu da uzme k sebi Mariju (Mt 1,20), da bježi u Egipat (Mt 2,13), te da se vrati iz izbjeglištva (Mt 2,19). Isto tako anđeo požuruje žene navijestiti Isusovim učenicima da je njihov učitelj uskrsnuo (Mt 28,7).

b) Anđeli prenose prosvjetljenja i milosti koje Bog daje ljudima. Bog se služi svojim anđelima kako bi poučio poroke (Ez 40,3), kako bi im objasnio simboličke vizije (Zah 2,3; 3,4; 4,1; 6) ili objavio budućnost (Dn 9,22). Ovi providonosni pros-

Djeca rado slušaju priče o anđelima

RUJAN

Uz školsko zvono

*Ne zvoni zvono samo daku;
ono je odzvonilo ljetnim odmorima;
odzvonilo je ljetnoj bezbrižnosti;
odzvonilo je ljetu,
a zvoni ususret dolazećoj mudrosti.*

*Ovo zvono nema ništa s onim na zvoniku.
Onô zvoni Pozdravljenje,
prati mrtvaca do počivališta,
tjera nevrijeme
i sabire misare bogočastitelje.*

*Školsko zvono puni zbornicu nastavnica;
a dvorište prazni i puni razrede,
i obratno;*

*kao magični znak,
kao crpka, kojoj je tekućina dak;
pa ga lijeva, prelijeva, nadolijeva,
gradom i selom razlijeva...*

*Đak u svoju glavu, uz njegovu pratnju,
nalijeva:
brojeve, slova, imenice, zamjenice, glagole,
rečenice, molitve, znakove...*

*A zvonom dobro zvoni i nepismen
podvornik?*

Tihomir Grgat

WEIDA

Prva pričest u lageru

Veliki broj izbjeglica iz BiH smješten je u raznim smještajnim kapacitetima u bivšoj istočnoj Njemačkoj, u kojoj je u zadnjih 45 godina komunističkoga režima bilo nekršteno čak 80% djece. Nijemci za njih kažu da su „mladi bez Boga“. Hrvatski svećenici iz obližnjih misija povremeno posjećuju izbjegle

katoličke vjernike iz BiH i slave s njima sv. misu. Više puta godišnje posjećuje ih i fra Bernard Dukić, pripravlja ih za prvu pričest, te im podjeljuje sakrament pričesti. Prva pričest u Weidi kod Chemnitza (grad Karla Marxa) bila je na blagdan sv. Ivana Krstitelja, 24.6. o.g.

VJEROM KROZ ŽIVOT • GLAUBE UND LEBEN

vjetitelji su također donositelji Božjih milosti. Andeo je Abrahamu obećao dugovječno i brojno potomstvo (Post 22,15-18). Isto tako je andeo spriječio Balama da prokune Izrael (Br. 22,22). Andeo je objavio Manohovoj ženi da će dobiti sina (Suci 13, 3). Andeo Rafael poslan je kako bi ozdravio Tobiju i Saru (Tob 3,17). Gabrijel najavljuje Zahariji da će dobiti sina (Lk 1,13), a Mariji da će postati majkom Spasitelja (Lk 1,31).

c) Anđeli ponekad izvršavaju Božje osude. Tako su ponekad ovi dobročinitelji ljudi poslani od Boga kako bi kaznili neke ljude. Tako anđeli kažnjavaju Egipćane (Izl 12; 23; 29), pobunjene Izraelce (1 Kor 10,10; Ps 78,30), Davida (1 Sam 21,12), Asirce (4 Kr 19,35) te jeruzalemske idolopoklonike (Ez 9, 11).

Anđeli čuvari

3. Anđeli sudjeluju u akciji Božje providnosti. Izraelski narod imao je Boga za zaštitnika, točnije njegovog zastupnika, Božjeg anđela (Post 14, 19,23, 23, 20–23, 32, 34; 33,2). Danijel nam ukazuje da ta služba pripada anđelu Mihovilu. Prema piscima prvih stoljeća, Crkva koja je naslijedila sinagogu, naslijedila je i njenog anđela (Hermas). Takva tvrdnja nije ništa drugo nego njegovo čitanje knjige Otkrivenja. Isto tako kršćanski pisci govore da anđeli bdiju nad svijetom, narodima, ljudima (anđeli čuvari), te s njima ratuju protiv zla. To je razlog da su se vjernici odnosili s poštovanjem prema njima.

U Starom zavjetu nailazimo na primjere poštovanja prema anđelima ali ne nalazimo kult anđela u pravom smislu riječi (Jš 5,13–16; Br 22, 31–35; Tob 13,16; Dn 10,9). U židovstvu Isusova vremena, neke sekte, poput Esena, bave se mnogo anđelima. U evanđeljima ne nalazimo ni preporuku a ni zabranu kulta anđela. Sveti Pavao kad govori o anđelima, pokazuje se jako

rezerviranim. Jasno je da on želi navijestiti kršćanski zakon, Kristovo djelo, te upozorava kršćane da se čuvaju Esena koji veličaju anđele, a zaboravljaju jedinog posrednika. Prema Pavlu treba poštivati anđele, ali ne na štetu Isusa Krista (1 Kor 11, 10; Gal 4,14).

To što nas Crkva poziva na razmišljanje o anđelima jest poziv na razmišljanje o Bogu Stvoritelju i Otkupitelju, te o njegovoj zauzetosti za čovjeka. Tu je svoju zabrinutost, ljubav, Bog pokazivao kroz povijest ljudskog roda šaljući svoje vjesnike. Punina ljubavi se iskazala u Isusu Kristu. A Biblija nam svjedoči da su Božji anđeli u službi ljubavi Isusa Krista. U njegovo se ime brinu za njegove učenike i Radosnu vijest (Dj 5,19; 8,26; 10,22; 12,7; 12,11; 12,23).

Razmišljajući o anđelima sigurno smo uočili njihovu vjernost prema Stvoritelju, ali isto tako njihovu zauzetost za povjerenu misiju kojom postaju izričaj prisutnosti Boga. To izriču imena trojice anđela: Mihovila („Tko je kao Bog“), Rafaela („Bog ozdravlja“) i Gabrijela („Božji čovjek“ ili „Bog se pokazao jakim“). Nije li kršćanin pozvan biti vjesnik Radosne vijesti, znak Božje prisutnosti u svijetu?! Zar se to ne izriče upravo davanjem imena anđela ljudima?!

Kalendarsko sjećanje na anđele jest isto tako poziv na čitanje, meditiranje Biblije kako ne bismo zaboravili da nam Biblija vrlo često govori o njima i njihovoj službi kod Boga i kod ljudi. Biblijski govor o anđelima nije govor dobrih pobožnih auktora koji prenose učenje skolastika iz 16. i 17. stoljeća o anđelima, i to često iz druge i treće ruke. Biblijski govor o anđelima jest konkretan, slikovit govor koji čovjeka upućuje na susret s Bogom, na ljubav prema Bogu. Andeo pred Bogom, andeo u službi Boga jest izazov za kršćanina, poziv na nasljedovanje. Zato kršćani i nose imena Gabrijela, Mihovila i Rafaela jer njihova imena pokazuju bit kršćanskog poziva.

ZABORAVLJENI SVEČENICI U HRVATA

MARCUS CRISINUS CROATA

Piše: Ivo Hladek

Mučenik Marko Križevčanin

Čim sam mu spomenuo ime, stari Balentović će otresti: „Al zašto ne proglase svetima i one tisuće drugih ubijenih vjernika, sve do danas?“ Sjedimo na umaškom trgu Venecije pred pjesnikovom kućom usred vreve domaćih i stranih turista. „Tko od njih zna štogod o Marku Križevčanu?“, pitam se. „Ništa proti tvog Marka“, veli starac gorko, „al iskreno rečeno: Nit je sigurno kako se zvao, kad je rođen, koje je nacije bio! Koliko znam, svojataju ga Mađari, Slovaci, Hrvati pa i njemački germaničari u Rimu. Ono što nam njegova nasilna smrt dokazuje, to je ona primitivna riječ: „Ubit ću te, ako si druge vjere!“

Iza Tavelića i Mandića, Marko je treći hrvatski svetac, uzvišen 1995. g. u Košicama po Ivanu Pavlu II. na čast oltara. Rođen 1580., 1588. ili „natus Crisii in Croatia anno 1589.“ (misni tekst Germanicum iz 1975. godine), vjerojatno iz plemena Stjepinac (Stepinac?); nakon školovanja boravi u Grazu i Beču; 1611.–1615. na svećeničkim naukama u rimskom kolegiju Germanicum-Hungaricum. Po ređenju samo je kratko u Hrvatskoj, jer ga 1616. nadbiskup Ostrogon, Pazmany, poziva u Ugarsku i Slovačku, imenuje ga kanonikom i šalje da suzbija širenje kalvinizma; kasnije je profesor u Trnavi te upravitelj samostanskih imanja u Seplaku kod Košica, gdje jeseni 1619. g. umire mlad kao mučenik od kalvinske ruke.

U Germanicum su studirali, 300 godina iza sv. Marka, pitomci Stepinac, Šeper, Ivanišić, Kokša, Bajsić, Tamarut, Lacković, Rebić, N. Dogan i brojni drugi Hrvati, zajedno s Nijemcima, Mađarima, Austrijancima (bečki kardinal König), Švicarcima, Litvancima itd. Oko 1950. g., u moje rimsko vrijeme, bili su germaničari Wetter (današnji kardinal u Münchenu), slovenski primas A. Šuštar, ali i ozloglašeni teolog prof. Küng iz Švicarske. U kolegijskoj kapelici stoji od god. 1905. – tada proglašen blaženim pod Pijom X. – Markov oltar. Ondje se čuva skupocjena škrinica njegovih relikvija, a i nekoliko uljanih portreta. Svakog 7. rujna, na dan mučeništva u Košicama, pjevali smo pred njegovom slikom posebne, njemu u čast komponirane pjesme: u crveno obrubljenom kanoničkom ruhu u bijeloj čipkastoj roketi, mučenička palma u rukama, oči podignute prema nebu. Kasnije ga je „kolega“ (možda rođak) nadbiskup Stepinac imenovao zaštitnikom hrvatske katoličke akcije. Za 100-godišnjicu smrti izveli su

„Nije lako govoriti o nekome, čiji nam je život vrlo malo poznat. Sigurno je da je umro kao mučenik za svoju vjeru.“
(M. Sziertmartony)

isusovački daci u Zagrebu igrokaz „Marko Križevčanin, ovjenčan lovorom mučeničkim“. Naš svetac nije dakle nepoznat u svijetu, ali svejedno – do 1995. god. – jedva se nešto točnoga o njemu u nas znalo: druga vrst zaborava?

Mi ga zovemo Marko Križevčanin. Mađari kažu: Kőrösi Mark (Körös, Kreutz, Chrisii: Križevci). Nijemci pišu po latinskom Marcus Crisinus. On sâm upisuje 1611. g. u germanički registar: „Marcus Stephanus Crisinus, Croata Diocesis Zagrebensis“ (Cassovia: Koschau, Košice).

Kako je došlo do onog kobnog dana 7. rujna 1619. g. u Košicama, kad su njih trojica svećenika zbog katoličke vjere izgubili život? Nedavno je bio počeo strašni 30-godišnji rat (1618.–1648.). „Mađarski kalvini su u to doba vodili pravi građanski rat protiv katolika u Ugarskoj i Slovačkoj, palili sela i gradove, otimali crkve i zlostavljali svećenike“ (Buturac, „Povijest katoličke Crkve u Hrvata“). Na čelu divljih hordi je knez G. Bethlen. Kanonik Marko prebjegne iz male Trnave u utvrđene Košice, gdje su iz premostratskog samostana djelovali među katolicima isusovci Pongracz i Grodziecki. Ali austrougarska tvrda Košice ubrzo je izdajom pala jeseni 1619. g. u ruke Bethlena, čija je surova soldateska protjerala il pobila sve katolike te se dočepala trojice svećenika.

Pred očima Vukovar, Ilok i Bosna pod Srbima, možemo zamisliti, kako su ih kalvini mučili, tukli i tražili da prijedu na kalvinizam, te ih konačno „osudili“ na smrt, već polumrtve. U Rimu je zapisan kratki dijalog: „Zašto nam uzimate život?“ „Zato što ste papisti!“ „Deo gratias et Mariae“, reče Marko mirno, „onda smo spremni umrijeti“. Nakon grozne, duge noći ubili su ih ili im odsjekli glave pa ih, kao krepane pse, bacili u smrdljivu zahodsku jamu. Iz germaničarske tradicije znamo, da je Marko izdahnuo s imenom Isusa i Marije na usnama. Kasnije ih je netko iz aborta izvukao i zakopao u bašči samostana.

Kad se u Košicama 1620. g. obilježavao mirovni ugovor između Beča i Bethlena, te ovaj zamolio za ples, katolička grofica Palfy odmah pristane, ako joj knez dozvoli časnu sahranu trojice mučenika. Katharina Palfy im je zatim dala mjesto u kripti uršulinki u Trnavi. Bivši ostrogonski kanonik je kasnije svečano prenesen u katedralu Vesprima, sjedište primasa Ugarske, u čijoj blizini je pred par godina pokopan Mindszenty, nekrvni mučenik komunista. Primas nam je u Germanicum, za ručkom, u povodu imenovanja za kardinala g. 1946., u polsatnom latinskom govoru spomenuo i „našeg zemljaka“ Kőrösi Mark, naravno latinski: Marcus Crisinus.

Kod pripreme za beatifikaciju prije 100 godina surađivali su jednodušno biskupi, isusovci i germaničari. Kod proglašenja svetim, g. 1995., posebnu je revnost pokazao kardinal Tomko, Slovak iz Košica. Drugi kolega iz Germanicum, Mađar Aládar Gajáry, piše o Marku: „Snaga vjere vodila ga usque ad effusionem sanguinis“, do prolijevanja krvi („Korr-Blatt“, 1961).

Kod pontifikala u Košicama, 2. srpnja g. 1995., uzviknuo je Ivan Pavao II. pred nama bivšim germaničarima („Fratres maiores“): „Ova tri sveca pripadaju raznim narodnostima – ali dijele s nama svima istu vjeru!“ „Ao, Jeleno!“, drekne Balentović u kuću, „imaš li štogod za nas zameziti?“ Pjesnikova žena izade ljuta na trg. „Nije te sram, stari, nakon tolke mučeničke krvi, sad što-pati svoj trbuh?“ „Jeleno, ne mora to bit baš mađarski paprikaš, kao onda u Iloku, dosta je malo friške ribe!“ „O sveti Marko iz Križevaca, moli za nas grešnike!“, krsti se Jelena pa pobjegne u kuću. ■

BLAGO MILOSRDNIIMA • HILFE

WAIBLINGEN

Kumčad s kumovima

O boravku hrvatske djece palih branitelja iz općine Konjic u Njemačkoj od 24.6. do 5.7.1996.

Strašni rat u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini nije nikoga poštudio. Ali posljedice rata najviše osjećaju djeca koja su u ratu ostala siročad. Mirko Vidačković, dipl. socijalni radnik iz Waiblingena, uz pomoć Caritasa pronašao je 40 njemačkih kumova, koji su od ljeta 1993. god., preuzeli obvezu višegodišnje redovite novčane pomoći za 61 dijete iz općine Konjic. Novac (50,- DM mjesečno koji kumovi uplaćuju preko „Fonda Međugorje“ isplaćuju se djeci mjesečno. Ta djeca palih hrvatskih branitelja još uvijek žive u izbjeglištvu (u Mostaru, Ljubuškom, Međugorju, a neka i u Hrvatskoj). Život im je vrlo težak. Njihove majke dobivaju minimalnu mirovinu s kojom bi teško mogle uzdržavati sebe i svoju djecu. Da bi preživjeli pomažu im ovi dobri ljudi, kumovi, svojim skromnim prilogom. Novac koji oni šalju vrlo im je potreban, ali više od toga ta djeca i njihove majke cijene ljubav i pažnju svojih kumova koji im šalju i dodatne darove, pišu pisma, čestitaju rođendane... Prijateljstva su se na obostrano zadovoljstvo učvrstila.

Kumovi su više puta izrazili želju da bi htjeli osobno upoznati tu djecu. Stoga je M. Vidačković odlučio organizirati odmor te kumčadi u Njemačkoj, kako bi upoznali svoje kumove, a i kumovi njih. Caritas i biskupijski ordinarijat, pomognuti dobrotvornim priložima, prihvatili su snositi troškove boravka. Tako su od 24. lipnja do 5. srpnja ove godine, tridesetoro djece, u dobi između devet i osamnaest godina, s četiri pratilje, doputovali u Njemačku i smjestili se u prekrasnom baroknom dvorcu „Ebersberg“ kraj Backnanga. Nekoliko njemačkih kuma i kumova javili su se dragovoljno da za vrijeme boravka hrvatske djece u Njemačkoj pomognu u svakodnevnom poslovanju i tako smanje troškove boravka.

Dvije kume, Claudia i Monika, uzele su za ovo vrijeme dva tjedna odmora, da bi mogle stalno biti s djecom. Monika Koprivanac, udata za Hrvata, izvrsno govori i hrvatski, prihvatila je ulogu prevoditeljice. Hrvatica Ivanka Bender bila je dva tjedna glavna kuharica, bez ikakve novčane naknade.

Smještaj u dvorcu bio je vrlo ugodan, te su djeca bila bezbrižna i zadovoljna.

Djeca palih
branitelja iz
Konjica ispred
dvorca
Ebersberg

Kumovi su ih često posjećivali, neki ih vodili svojim kućama, kupovali im odjeću i igračke.

Glavni susret s kumama i kumovima bio je u subotu, 29. lipnja u dvorcu „Ebersberg“, uz popodnevnu kavu i kolače. Prvi susret s djecom bio je vrlo dirljiv – čvrst zagrljaj, trenutak šutnje, pokoja riječ i suza... Dječak Bojan nije mogao zagrliti svoju kumu iako je to žarko želio. On je u ovom strašnom ratu ostao bez majke. „Poginula je u kući kuhajući kavu, kad je grunula granata“ – sjeća se Bojan. Tihim tužnim glasom on reče da je tek maloprije saznao da mu je i kuma umrla. Saznavši to jedan prisutni njemački bračni par, koji je već imao jedno kumče, spontano se prihvatio kumstva i za Bojana.

Tužno dječakovo lice se ozarilo, oči zasjale i napunile se suzama dok je grlio svoju buduću kumu.

Bojanova nova kuma

Na prvi pogled, na tim nasmijanim dječjim licima, ne primjećuje se tragedija koju su preživjeli. No kad ih se počne pitati o tome kako su izgubili roditelje, njihova dječja lica pretvaraju se u lica odraslih osoba, s tužnim zabrinutim pogledom uprazno.

Desetgodišnja Dajana reče „da se boji čim netko jače zalupne vratima“. A

osamnaestgodišnja Gorana Martinović neće nikad moći zaboraviti 15. prosinac 1993. god., jer je tog dana izgubila mamu i šestogodišnju sestru, a tata joj je bio „samo“ teško ranjen u nogu, od mine na koju su naletjeli bježeći iz Konjica. Jedan dječak tužno ispriča da je gledao kako su mu oca ubili i kako mu je djeda raznijela granata.

Da bi djeca bar za kratko vrijeme zaboravila te tužne i teške dane, pobrinuo se socijalni radnik M. Vidačković, pripremvši im za vrijeme njihovog dvotjednog odmora bogat program. Posjetili su Stuttgart, te u njemu zoološki vrt „Wilhelmu“, zračnu luku, televizijski toranj i zvjezdarnicu „Planetarium“.

Djevojčice iz Konjica u posjetu Zoo-vrtu u Stuttgartu

N NOT

Djeca su bila i u tvornici „Coca-Cola“ u Daizisau, te u baroknom dvorcu, u parku cvijeća i bajki u Ludwigsburgu. Posjetili su i hrvatske katoličke misije Ludwigsburg i Waiblingen, gdje su ih toplo primili hrvatski misionari i njihovi pastoralni suradnici, a vrijedne hrvatske domaćice ispekle su pite i kolače, kako bi djecu što bolje ugostili. U nedjelju, 30. lipnja, djeca su bila na svetoj misi u crkvi sv. Ante u Waiblingenu, gdje ih je srdačno pozdravio glavni urednik „Žive zajednice“ iz Frankfurta, fra Anto Batinić, koji je te nedjelje zamjenjivao odsutnog voditelja misije Waiblingen, fra Josipa Božića. Poslije sv. mise djeca su pošla na gradsku internacionalnu feštu, gdje su bila ugošćena u štand-šatoru hrvatskog društva „Zrinski“ iz Waiblingena. Među djecom iz Konjica bilo je i kumče društva „Zrinski“. Djeca su se veselila i pjevala. Ivica i Oliver rekoše „da takvo nešto još nisu nikad doživjeli“. Njima su se posebno sviđjele dvije mlade Hrvatice, koje su tog dana pjevale i zabavljale posjetioce. Za Maria je ipak najljepši doživljaj bio posjet obitelji njegovih kumova i zajednička igra s njihovom djecom.

Suze na rastanku

Zahvaljujući jednoj kumi (pravoj grofici), djeca su posjetila i bazen u mjestu Openweilleru i cijeli se dan kupali i igrali.

Tu ih je došao pozdraviti i predsjednik toga grada gosp. Bernd Brischke. Sve troškove snosila je ova dobra žena.

O boravku djece siročadi opširno su pisale i sve lokalne njemačke novine, a o njima su mogli čuti i slušaoci „Bürgerredia“ iz Waiblingena, koji ih je pozivao da pomognu ovu plemenitu akciju i prihvate kumstvo djece. Ima još puno siročadi bez kumova, te se pozivaju i hrvatski građani da se uključe u ovu akciju.

Oni koji žele dati jednokratnu pomoć, novac mogu poslati na „Sonderkonto der Caritas, Kreisstelle Waiblingen“ – Konto Nr. 320340, BLZ 602 500 10, Kreissparkasse Waiblingen.

Djeca palih branitelja općine Konjic zahvalna su svojim kumovima, a i svima onima koji su na bilo koji način pomogli i omogućili im ovaj dvotjedni odmor u Njemačkoj. Dok ima dobrih ljudi bit će i osmijeha na ovim dječjim licima. Suze i zagrljaj na rastanku, uz obećanje nekih kumova da će ih doći posjetiti u njihovoj domovini.

Stanka Vidačković

NIKOLA GARAŠIĆ OBILJEŽIO 25 GODINA SKLADATELJSKOG DJELOVANJA

Nek Hrvatska vječno traje

Nikola Garašić, skladatelj, tekstopisac i pjesnik proslavio je 25. godina skladateljskog rada i 50. godina života na koncertu (autorskoj večeri) u svom zavičaju u Novoj Gradiški. Koncert je održan u „Domu kulture“ na sam Dan državnosti, 30. 5. o. g. pod nazivom „Nek Hrvatska vječno traje“, što je i naslov njegove uspjele pjesme, prihvaćene među ljubiteljima domoljubne pjesme i tambure u domovini i dijaspori.

Nikola Garašić i Ante Svoboda

Svaki čovjek čezne za svojim rodnim krajem i ponovno se u njega vraća, makar ponekad i u mislima iz daleke tudine gdje se osjeća strancem. Tako se i Garašić vratio svojoj rodnoj Štivicu (blizina Nove Gradiške) da zahvali što je sin tog kraja. Garašić se često vraća svom rodnom kraju opisujući ga kroz pjesmu koju šalje u dijasporu kako bi njome hranio tisuće i tisuće osoba koje su daleko a puni su čežnje za rodnim krajem. Tako se i ovoga puta Garašić vratio da proslavi svoj 50. rođendan u neposrednoj blizini svoje rodne Štvice, ali i da proslavi 25. godina svoga skladateljskog rada.

Na koncertu „Nek Hrvatska vječno traje“ koji je organiziralo Narodno sveučilište „Matija Antun Relković“ nastupili su operni pjevač Tomislav Borić, Bojan Kidrić, Zvonko Zidarić... ukupno oko 200 izvođača. Voditelj je bio gospodin Drago Barnaš, ravnatelj radio postaje „Bljesak“ iz Okučana, rođeni Štivicanin te dugogodišnji suradnik i prijatelj slavljenika. Recezent i kritičar 25-ogodišnjeg rada svoga učenika profesor Ante Svoboda govorio je o ukupnom radu i djelovanju Nikole Garašića, koji je bio voditelj zbora limene glazbe do svojeg odlaska u emigraciju za vrijeme „Hrvatskog proljeća“. Nastanjujući se u Ludwigshafenu nastavio je suradnju s bivšim učenicom nakon osnutka zbora „Vladimir Stahuljak“ čiji je voditelj i dirigent i danas nakon umirovljenja. Nazočni su bili i uzvanici: prof. Dragica Vidmar, saborska zastupnica, književnik Tito Bilopavlović, slikar Josip Pintarić-Puco. Nastupio je tamburaški sastav

„Jurjaši“, mješoviti zbor HPD „Graničar“ iz Nove Gradiške, dječji zbor sveučilišta „Matija Antun Relković“ i muški zbor KUD-a „M. A. Relković“ iz Davora, crkveni zbor „Sv. Barbare iz Jakšića“, zbor hrvatskih umirovljenika Nova Gradiška, Slavko Mikulić i Tamburica „Staro Petrovo Selo“, pijanist Petko Kardžijev-Mlinac, dugogodišnji suradnik i prijatelj (aranžer, producent, menadžer). Pokrovitelj svečanosti bilo je Gradsko poglavarstvo Nove Gradiške, na čelu s gradonačelnikom Antunom Šolčićem koje je u čast slavljenika priredilo primanje za sve sudionike. Pri tom su zahvalili g. Garašiću za doprinos razvoju Nove Gradiške i njenoj obnovi nakon rata kroz razne humanitarne projekte koje je podržao Garašić.

Prepuna dvorana Doma kulture odisala je oduševljenjem i radošću. Svi su pjevali: „Nek Hrvatska vječno živi, Nek miriše ružmarin, Dragi Bog nek joj snage daje, dok je čuva domovine sin...“

Skladatelj domoljubnih pjesama

Nikola Garašić je rođen 2. rujna 1945. godine u Štivicu (slavonsko-posavskom selu), a počeo svirati i pjevati u nižim razredima osnovne škole u zboru i orkestru limene glazbe pod vodstvom svoga učitelja Ante Svobode. 1966. godine počeo je svirati gitaru u Zagrebu u „Bendu“, a od 1971. godine pojavio se i skladateljskim radovima na hrvatskoj glazbenoj sceni i to iz ljubavi prema hrvatskom narodu i glazbi. Po zvanju je ekonomist, otac dvoje djece, živi mirnim obiteljskim životom u Zagrebu. Garašić sklada prvo domo-

ljubne pjesme, zatim duhovne šansone, koncertne skladbe, šansone, zbarske skladbe.

Dobitnik je pet „zlatnih“ te pet „srebrnih“ gramofonskih ploča, nekoliko nagrada i priznanja. Skladao je preko 500 skladbi u svom 25-ogodišnjem radu, napisao preko 300 tekstova za pjesme i stotinjak aranžmana za male sastave do kvinteta. Prodao je dva do tri milijuna nosača zvuka. Samo od 1990. godine objavio je 50 domoljubnih skladbi (pet autorskih kaset) nakon što su bile zabranjene u komunizmu. Objavio je više pjesama u izdanjima „Hrvatskog književnog društva“ sv. Jeronima. Povo-dom srebrnog jubileja izdao je duplu kasetu (s 25 najuspjelijih skladbi) u izdanjima raznih izvođača.

Izdao je i notnu knjigu „Nek Hrvatska vječno traje“ s 20 sakralnih i domoljubnih pjesama, a prihod dao za prognanike. Sudjelovao je na više humanitarnih koncerata o čemu nije htio puno govoriti.

Poznat je u svim zemljama gdje žive iseljeni Hrvati. Sudjelovao je na više festivala u domovini (Zagreb, Požega, Osijek, Bedekovčina). U inozemstvu nastupa: 1984. godine u Chicagu na poziv Hrvatske Bratske zajednice na tamburaškom festivalu HBZ sa skladbom „Slavonijo, zemljo moja“ i pjesma o „Štivicu“ koje je izvelo KUD Tamburica iz Starog Petrova Sela. Od 1985. do 1990. godine u glasilu HBZ za Ameriku i Kanadu „Zajedničaru“ objavljuje nekoliko uglazbljenih pjesama kao i pjesmu „Hrvati“, koja je bila zabranjena u Hrvatskoj, a tek je objavljena 1994. godine u „Danici“. U Njemačkoj je nastupao na „Stepinčevoj katedrali“ s pjesmom „Sveta Marija Magdalena“ koju je izveo Nano Prša, čiji je Garašić aranžer i tekstopisac (1992. godine u Ludwigsburgu). Zatim je gostovao u nekim hrvatskim katoličkim misijama po Njemačkoj. U Australiji je pjevao u Sidneyu i Perthu. Na poziv Bernarda Luketića je ponovno gostovao u Americi u Pittsburghu na velikom tam-

buraškom festivalu u organizaciji HBZ s pjesmom „Kroz hrvatsko ravno polje“ koju je g. Luketić prethodno čuo na festivalu u Požegi. Ta pjesma je posebno prihvaćena s oduševljenjem te je danas izvodi većina tamburaških sastava u Americi. Skladba je utemeljena na hrvatskom melosu, a tekst je zasnovan na događajima iz autorova djetinjstva u slavonsko-posavskom selu. Održava veze i s Hrvatima u Švicarskoj kao i još nekim zemljama u dijaspori. Moglo bi se reći kako je poznatiji u dijaspori nego u domovini.

Nakon koncerta smo zamolili g. Garašića da nešto kaže našim čitateljima o svom radu i počecima.

Žz: Što je bio povod da počnete skladati?

NG: Doselio sam u Zagreb 1960. godine i glazba tog vremena je i na mene ostavila čvrsti glazbeni trag. Kako sam već svirao gitaru napisao sam svoje prve pjesme 1971. godine (domoljubne) te ih uglazbio. U mom okruženju su prihvaćene i to mi je dalo poticaja za daljni rad. Prijatelji su mi govorili da je dobro i da tako nastavim. Tako sam nastavio raditi, a svaka nova pjesma mi je davala novi elan, te sam tako doživio da slavim 25. godina svoga stvaralaštva.

Žz: Možete li nam reći što sada spremate?

NG: Radim na izradi novog projekta za koji mi nažalost nedostaje financijskih sredstava i sponzora, a projekt je: „Deset pjesnika s margine“, to znači uglazbljujem pjesme pjesnika katoličkog nadahnuća koji su u vrijeme komunizma stavljani na marginu, proganjani, zatvarani i prešućivani, a objavlivali su preko HKD svetog Jeronima. To su sljedeća imena: August Đarmati, Ante Jakšić, Petar Grgec, Mato Marčinko, Ivan Berislavić, Radovan Grgec, Mladen Jurčić, Stjepan Bruševac, Marijan Karabin. Izvodio bi ih duo „Anima“, aranžer je Vlado Dolenec a prihod bi bio namijenjen za djecu žrtve rata. Nadam se da ću riješiti taj problem i uskoro završiti posao.

Marija Roso

Uspješan završetak jubilarnog koncerta. Skladatelj Garašić s cvijećem u ruci pozdravlja nazočne.

OGLASI

■ Erfahrener und dynam. Musiklehrer erteilt Orgel- und Gitarrenunterricht für Jung und Alt. Tel.: 07 21/68 42 02 – Kantolić.

■ Prodajem kuću

Kuća se nalazi u Draganičkom lugu, tj. 7 km udaljena od Karlovca na cesti Karlovac-Zagreb, na zemljištu od 470 hvati, kuća je veličine 9 × 11 metara.

Iza kuće se nalazi dvorišna zgrada veličine 5 × 10 m pod krovom, te mali voćnjak s oko 30 stabala.

Za informacije zvati od 19.30 – 21 sati na telefon: 00385-47-22 65 50, Ivica Barić, Gaza 5, Karlovac.

Reisebüro TABAK

Stipe i Drago

Prodaja
međunarodnih karata
i rezervacija
za Deutsche Touring
i Croatia Airlines

Baseler Straße 35
60329 Frankfurt am Main
Telefon: (0 69) 25 02 56 ili 25 02 57
Telefax: (0 69) 25 02 57

Prijevod

■ Ovjereni prijevod i hitni servis za hrvatski, njemački, engleski i španjolski jezik. Dokument pošaljite telefaksom i prijevod će Vam biti dostavljen u najkraćem roku.

Monika Lovrić,
dipl. prevoditelj i sudski tumač.
Tel. 02 21/4 30 32 30; fax 4 30 32 41.

OBAVIJESTI IZ FRANKFURTA

■ Tribina za mlade i njihove roditelje

održat će se u Frankfurtu 5.10. u 20 sati, u Haus Gallus, Frankenallee 111.

Predavači: dr. Friedrike Soldo i dipl. psihol. Marko Soldo.

■ Studijsko putovanje mladih u Rim

priređuje se od 11. do 18.10.1996. Svi zainteresirani neka se što prije jave na telefon: 0 69-72 31 25.

NEUE GESCHICHTEN AUS FROHNLEITEN

Meine wunderschöne Heimat Bosnien

Auf Initiative der Hauptschullehrerin Gudrun Schmidinger wurde ein Buch unter dem Titel „Neue Geschichten aus Frohnleiten“ mit Texten und grafischen Arbeiten von Schülerinnen und Schülern der Hauptschule Frohnleiten herausgegeben. Der lesenswerte Band enthält neben vielen humorvollen und spannenden Texten auch einen Beitrag der 14jährigen Marjana Babić, die als Flüchtling von Bosnien nach Frohnleiten kam. „Die Heimat“ heißt ihre Schilderung, in der sich die talentierte Autorin mit der Not in Bosnien und ihrer Situation als Flüchtling beschäftigt. Wir geben den Text im folgenden wieder. Das Buch ist zum Preis von ÖS 120,- in der Hauptschule und in verschiedenen Frohnleitner Geschäften erhältlich.

Marjana Babić

Frohnleiten ist ein sehr schöner Ort, vor allem jetzt, wo alles frisch renoviert ist. Vielleicht ein paar Bäume mehr, und alles wäre perfekt. Besonders gefällt mir der Volkshauspark, in dem ich jetzt spazieren gehe, und auch die Leute sind sehr nett zu mir. Als ich noch in meiner Heimat Bosnien lebte, hat mir mein Papa viel von Frohnleiten erzählt, aber daß es hier so schön ist, konnte ich mir nicht einmal im Traum vorstellen. Vor allem jetzt, so kurz vor Weihnachten, wenn es schneit und die Lichter sich in der Mur spiegeln, kommt es mir vor wie eine Märchenstadt. Ich fühle mich sehr wohl und habe eine zweite Heimat gefunden. Aber trotzdem. Heimat ist Heimat. Meine wunderschöne Heimat Bosnien. Es war eine gute Zeit, damals, als ich unten gelebt habe. Manchmal würde ich alles dafür geben, nur um für einen Tag in dieser Zeit in mein Dorf zurückgehen zu können. Dorthin, wo ich hingehöre. Dorthin, wo ich meine ersten Schritte ins Leben gemacht habe. Nach Hause!

Ich möchte noch ein einziges Mal in meine Schule gehen, dort, wo ich so viele Freunde gehabt habe.

Gerade dann, als das Leben am schönsten war, kamen diese gemeinen, gefühllosen, unverschämten Menschen daher und vertrieben mich, meine Familie und viele andere aus unseren Häusern. Und gerade meine Nachbarn, mit denen ich mich immer so gut vertragen habe, vertreiben mich aus meiner Heimat.

Kann ich ihnen das je verzeihen? Vielleicht. Aber ich werde nie vergessen, was sie mir und vielen anderen angetan haben. Verzeihen vielleicht, vergessen nie. Daß sie mein Haus verbrannt haben. Daß sie meine Freunde getötet haben.

Und jetzt ist angeblich Frieden. Aber wie lange? Kann man diesen Männern, die das unterschrieben haben, auch trauen, daß sie es einhalten? Wollen die Menschen diesen Friedensplan überhaupt einhalten, wenn sie auch so voller Zorn und Trauer sind wie ich? Ich kann es noch immer nicht glauben, aber Hoffnung ist in meinem Herzen. Aber wenn der Friede jetzt hält, so kann ich trotzdem nicht zurück nach Hause. Ja, ich kann nach Bosnien, aber nicht dorthin zurück, wo ich geboren bin, denn mein Dorf gehört jetzt den Serben.

Eines weiß ich: ich möchte wenigstens einmal dort begraben werden.

Ich habe oft solche Angst, wenn ich an meine Zukunft denke. Wenn ich nach Bosnien zurückgehe, kann mir keiner garantieren, daß nicht wieder Krieg ausbricht und ich nicht noch einmal fliehen muß. Und wenn ich in Österreich bleibe, fühle ich mich auch nicht sicher, denn die Österreicher können schon morgen sagen: „Raus mit den Ausländern“.

Was soll ich machen? Wo soll ich dann hin? Wie kann ich einmal mein Geld verdienen? Ich habe schon jetzt bemerkt, daß es vielleicht nichts wird mit meinem Traumberuf Krankenschwester, weil ich die österreichische Staatsbürgerschaft brauche, um in dieser Schule aufgenommen zu werden. Meine guten Noten bedeuten da gar nichts. Ich werde nie mehr in Sicherheit leben können, ohne Angst vor dem „Morgen“ zu haben. Was ist das für ein Leben, ein Leben ohne Sicherheit. Ich werde wohl nie mehr so fröhlich lachen können wie früher. Denn ich habe Angst. Angst vor dem Morgen, vor der Zukunft.

Natürlich bin ich froh, daß es mir hier in Frohnleiten so gut geht. Viele haben es weit schlechter erwischt als meine Familie. Ich würde auch Frohnleiten nur ungern verlassen, denn ich habe sehr viele neue Freunde gefunden.

Ich hoffe, daß meine Kinder so etwas nie erleben müssen. Darum bete ich zu Gott. Ich verstehe jetzt aber auch, warum so viele Menschen nicht mehr an Gott glauben. Ich glaube, wenn man an einem so schönen Ort lebt, wenn es einem so gut geht und wenn man alles hat, was man sich wünschen kann, dann braucht man keinen Gott. Oder man glaubt, daß man keinen braucht. Aber für mich gibt es einen Gott, und ich spüre ihn in meinem Herzen. Ich weiß, daß er immer bei mir ist, mich beschützt und mich nie im Stich lassen wird. Denn er ist mein Vater, und Väter lassen einen nie im Stich.

Marjana Babić

Ne zaboravi nikada

*Ne zaboravi nikada:
To što živiš
nije bila vlastita misao
ni Tvoja odluka
da dišeš.
Ne zaboravi nikada,
to što živiš
bila je misao drugoga
i da dišeš
Njegov dar Tebi.*

*Ne zaboravi nikada:
Nitko ne misli, ne osjeća
i ne postupa
kao Ti.*

*nitko se ne smiješi
kao što ti upravo činiš.
Ne zaboravi nikada:
Nitko ne gleda nebo
jednako kao i Ti
i nitko nije nikada
znao ono, što ti znaš.*

*Ne zaboravi nikada:
Tvoje lice nema nitko
drugi*

*na ovome svijetu
i takve oči
imaš samo Ti.*

Ne zaboravi nikada:

*Bogat si, svejedno
da li s novcem ili bez njega
jer možeš živjeti!
Nitko ne živi kao Ti.*

*Bio si željen,
nisi dijete slučaja,
ni hir prirode
bez obzira, da li svoju
životnu pjesmu pjevaš u
molu
ili duru.
Ti si...*

*...misao Božja,
i uz to još genijalna.
Ti si ti.*

S njemačkoga prevela: V.Š.

Beskrajni san

Ovaj naš san ne može tek tako brzo proći,
draga moja,
iako snovi, kažu, vrlo kratko traju.
Mi ne sanjamo ni otvorenih ni zatvorenih očiju.
Mi smo san.
Vječni san.

Tony Gabriel

Nezaboravna nježnost

nezaboravna je nježnost
koju si mi pružila u najtežim trenucima
usamljenosti
nezaboravna je blagost
tvoga lica
plamteći plavooki pogledi

i plahi pokreti
venerina tijela
nezaboravni su osjećaji naše mladosti
grešne i sretno
poput svake ljubavi

Tony Gabriel

Moj dom

Vraćam se
vi ste još uvijek tu
malo veće i snažnije
hvoje vrbe i jablani
Vraćam se
kući u kojoj sam govoriti naučila
željna ljubavi
starih navika
jer ovdje ne mogu naći puteve
koji vode daleko od prokletstva
Vraćam se
da potražim sreću
na prostranim livadama
gdje prve stihove govori travi
cvijeću i leptirima
Vraćam se
davno zaboravljenom mirisu
još neubrane potočnice

Sladana Cvrk

Igra

jedna mala zraka u noć nestala
u tami se ugasila
probudit će se opet jednog jutra
na nečijim usnama...
ostaviti trag
i čekati novo jutro
laticu nježnu ili krila leptira
vlat trave ili jastuk neki
i tako opet ispočetka...

Sladana Cvrk

Jutarnji akvarel

Svečanost karnevalskog akvarela
počinje.
Svetokrug Božji silazi
u snene ravni
I prvom nježnosti jutarnjeg
milovanja
Pali šarene prskalice.
Tekući kristal umiva lice zemlje.
Visoko, iznad obrva
Zlatna vuga udari krilom
u nebesku plahu
I na magli tjemeništa
Nacrta skicu osmijeha.

Dalibor Perković, Mainz

Filigranski snovi

Više volim strasti nevidenog
U noćnoj igri tišine i čuđenja,
U plesu sjenki na licu
bez naličja;
Draži su mi filigranski
snovi finog besmisla
Nego svijet svjetla, normi i
ograničenja
Prerušen maskom
obmanjenog
smisla.

Dalibor Perković, Mainz

Svršetak

Kad mornari prestanu ploviti
i ribe loviti
Kad mravi prestanu rovatiti
i mravinjake dizati
Kad ptice prestanu pjevati
a munje sijevati
kad zvona prestanu zvoniti
a ljudi moliti
Kad stanu prometala
i nestanu ometala
Kad čovjek prestane misliti
i dosegne Šmisao
Kad se atomi išuljaju iz reaktora
i zaplove zračnim valovima
Kad Zemlja prestane snivati ognjene snove
Kad se vrijeme pretoči u vječnost Tony Gabriel

Htjeli su ubiti Boga

U Vukovaru su strijeljali Isusa
ali ga nisu mogli ubiti;
on naime živi s onu stranu smrti,
i zna da ne znaju što čine.
U Aljmašu su pucali u Bogorodicu
ali je nisu mogli ubiti;
ona je naime navikla biti pod križem,
biti majkom i zlima i dobrima.
U Podmilačju su ponovno izveli na
stratište sv. Ivana Krstitelja
ali ga nisu mogli ubiti;
on je naime opet na svome oltaru,
življi i sretniji od svojih dželata.

U Gučoj Gori su pucali u mjedenog sv. Franju,
ali ga nisu mogli ubiti;
on naime ponovno stoji,
i propovijeda pticama Lašvanske doline.

U Kninu su pokušali oteti malog Isusa
iz zagrljaja sv. Ante;
ali su ustuknuli smeteni,
a njih dvojica ostaše vječno zagrljeni.

S Vlašića su gađali Nebo,
htjeli su naime ubiti Boga;
ali top je iznenada pogodila munja,
posadu je ubila nevjera.

Tony Gabriel

Ljeto u Zagrebu

Ovogodišnji odmor u Zagrebu iskoristio sam dobrim dijelom za promatranje svakodnevnih zbivanja, kojih ima napretek u hrvatskoj metropoli. Uostalom, Zagreb ima, kao i većina velikih gradova, mnoge ekološke, prometne, gospodarske pa i političke probleme. Ono što odmah upada u oči je velika razlika njegovih (nadajmo se privremenih) ruralnih i urbanih stanovnika, što se najbolje vidi u tramvajima gdje mnogi ne mare za pravila lijepog ponašanja (da mladi ustupe sjedalo starijima), što je odvajkada bila jedna od glavnih osobina zagrebačkih „purgera“. Ili npr. neopisiva gužva i galama na Splavnici (između Jelačić-placa i tržnice Dolac), gdje se prodaje sve i svašta (donje rublje, plastične vrećice, razne kućne potrepštine itd.), gdje nitko ne plaća „placovinu“ tj. taksu Gradskih tržnica i gdje često dolazi čak i do fizičkih obračuna među pojedinim prodavačicama (najviše je Roma). Zagrepčani se pitaju tko je dozvolio, da se u samom srcu Zagreba, na Splavnici, prodaje svakakva roba i time nanosi velika šteta prodavačima na tržnici Dolac koji, za svako prodajno mjesto (stand) moraju plaćati prilično velike „placovine“? Ista slika se može vidjeti i na ostalim zagrebačkim tržnicama: od Dubrave, Kvatrića pa do Trešnjevackoga placa. Što se cijena tiče, tu ne treba čekati da uđemo u Europu: mnogi prehrambeni (i ne samo oni!) artikli, osjetno su skuplji nego npr. u Austriji, Italiji, Njemačkoj ili Mađarskoj pa se ne treba čuditi što mnogi „vikend-turisti“ odlaze u „šoping“ u susjedne zemlje i što u njima ostave na stotine Hrvatskoj itekako potrebnih milijuna maraka i dolara. Hrvatski trgovci (a i vlasti) bi se trebali zamisliti i učiniti sve što je u njihovoj moći da veliki dio deviznog kolača ostane u našim trgovinama odnosno bankama.

I visoko školstvo nam šepa. Naime, u jeku upisa na zagrebačka visoka učilišta, otkrivene su dvije tajnice koje su za „posredovanje“ pri upisu primile mito što je stvorilo vrlo ružnu sliku o prosvjeti i prosvjetarima. Ako se nastavi sa starom praksom davanja plavih kuverti ispod stola, može se dogoditi da veliki broj siromašnih a sposobnih gimnazijalaca ostane izvan fakulteta, a da mnoge bogate „marine maze“ sa slabijim svjedodžbama dobiju studentski indeks. Zadnji je čas da se odgovorni „prosvjetari“ uhvate ukloštac sa svim nezdravim pojavama u

školstvu, pogotovo s „plavim kuvertama“ koje su nam u „nasljedstvo“ ostavile bivše protuhrvatske vlasti. Kad smo već kod kulture (i školstvo je kultura, zar ne?) i kulturnih zbivanja, ne možemo ne spomenuti ovoletnu Smotru folkloru čiji su glavni sadržaji bili svadbeni običaji kod zemalja sudionica. Prave svadbene svečanosti, u izvedbi hrvatskih i inozemnih folklornih družina, bile su poslastica za sve one koji su se tih srpanjskih dana našli na zagrebačkim ulicama, trgovima i parkovima pa stoga mnogi s nestrpljenjem očekuju sljedeću međunarodnu Smotru folkloru koja je prvorazredan kulturni događaj i svojevrsna promocija Hrvatske u svijetu. Od ostalih zagrebačkih kulturnih događaja, kojih je ovoga ljeta uistinu mnogo, valja izdvojiti „Histrionsko ljeto“ na Opatovini, gdje su, kao i svakog ljeta, Gumbek, Zlatko, Duško i ostali „Histrioni“ oduševili publiku odličnom glumom u „Jaluševčanicima“ i „Gričkoj vještici“. Može se slobodno reći, da su „Histrioni“ zaštitni znak Zagreba, njegov sastavni dio, i da nije čudno što je pozornica na Opatovini bila svake večeri rasprodana. Grafiti ne spadaju u kulturu. Naprotiv! Grafiti nisu mimošli Zagreb, mnoge fasade „ukrašene“ su njihovim bojama i porukama. Između mnogih, ipak, izdvajam neke koji posebno upadaju u oči kao npr. u Vlaškoj ulici: „Živio drug Tito“, „Živila

Jugoslavija“ ili u samom središtu grada – „Da je sloboda i demokracija, ne bi se Dinamo zvao Croacija! U ovome slučaju, dragi čitatelji, odgovor prepuštam vama! Godišnji odmor u Zagrebu, iskoristio sam za obilazak prošlogletne karlovačke prve crte bojišta, kamo me je odveo moj rođak Zlatko (dragovoljac domovinskog rata, sudionik u mnogim bitkama protiv četnika na karlovačkoj bojišnici). Kad čovjek, kao ja, koji nije sudjelovao u Domovinskom ratu i bio na stotine kilometara udaljen od njega, vidi srušene i od „gelera“, kao švicarski sir, probušene kuće ne može a da se ne zapita: kako se tu moglo sačuvati živu glavu i na kraju pobijediti. Mekuše, Turanj, Kamensko legendarna su mjesta karlovačke bojišnice a hrvatskim junacima koji su se tu borili, bili ranjavani i ginuli, kao uostalom, i na svim hrvatskim bojišnicama, skidam kapu i duboko im zahvaljujem na njihovoj žrtvi. Zbog njih, koji su dali svoju mladost i živote na oltar domovine, apeliram na odgovorne u gradu Zagrebu da čim prije izbrišu sramotne, protuhrvatske napise na zagrebačkim fasadama. Bilo bi bolje, da zagrebački političari, koji se već mjesecima ne mogu dogovoriti oko podjele vlasti u zagrebačkom poglavarstvu, zajedno obidu grad i da sami, na licu mjesta, izbrišu protuhrvatske, jugokomunističke parole. Možda bi onda lakše ušli u toliko željeno vijeće Europe. Ivek Milčec

Razorene kuće na Turnju kod Karlovca

ZAPISI S ODMORA

Piše: Fra Tihomir Grgat

Domovina je kao

Radosni odlazak na odmor. Kod Gospe u Bistrici. Slavonija liječi rane. Ne daju mi u Vukovar. Bosanska posavina se polako vraća kući. Kroz Liku: neorano, nekošeno, nepašeno. Mlade mise daju nadu. More, more naše drago. Bosna i dalje ostaje veliki upitnik. Hrvatska u Kninu zahvalila Bogu za slobodu. Gospe Sinjska – moli za nas!

Duh odmora

Kad prođe podjela sakramenata krizmanicima i prvopričesnicima, u djecu, svijet i svećenika ude neki osjećaj odahnuća; završila je radna godina a započne radost odmora koji dolazi. Sve se usmjeri na buduće dane: gdje, kada, koliko? I priprema gomila sitnica koje trebaju tamo nekom u nekom selu, gradu, izbjeglištvu, koji uvijek čekaju spremni na prijem i utaženje potreba, koje su nezasićljive i zato je svako vozilo maleno i nekomotno na putu prema rodnom ognjištu. Takvo je i svećenikovo, iako se svake godine zakunem, da neću ništa nositi, nego ću gdje bude trebalo dati u gotovu, pa neka svatko sebi nabavi najpotrebnije. Netko se ipak dosjeti, da mu to treba donijeti odatle, jer baš toga dolje nema. I bude tako. Polovica srpnja, a ja sam na bogoslužju vjernicima i samu sebi zaželio ugodne praznike, lijep odmor i sretan povratak.

Kiša

Njemačku kiša čuva da ne bude pustinja, pa što bih se ja onda na nju ljutio, neka pada, ja ionako idem u suvlje krajeve, nauživat ću se i suše. A kiša – pada li pada. Brisači mašu ispred nosa kao neumorni pozdravljači, i sva im vozila odmahuju istom gestom. Temperatura spala na jasnih 13,5 °C stupnjeva. Da ne znam kalendar rekao bih da je jesen.

Kiša i na izlasku iz Njemačke. Vidio sam Dunav od brijega do brijega, a Isar kroz München kao u proljetne dane pun, kad mu korito nalijeva smanjenje bijelog pokrivača Alpa.

Danas je sv. Benedikt koji je uzdigao Europu i čitavi svijet svojim geslom: *moli i radi*. Stvarno živi samo onaj koji moli i radi, a čini mi se da se manje moli, zato više radi, a ja putujem gdje čujem za nesreću rata koja nas je naučila, da se slabo moli i slabo radi, a živi se. Kako? Ne znam. Uvijek se nade i onih koji mole i rade, pa oni možda održavaju život na životu.

Kiša i kroz Austriju. Alpe se zabole u oblake, pa se ni ne vide bijeli jezici ostataka snijega po prodolinama u visinama. Sivi pokrivač neba se spustio na zemlju.

Kiša i na slovenskoj granici. Pokisli službenici pitaju za *zeleno karto* i pogledaju po vozilu ne bili opazili što zanimljivo za naplatu. Kretanje vozila u koloni po uskoj cesti slični na lagano kretanje sprovoda kroz Slovensko Vaso. Cesta se od Maribora prema Hrvatskoj niti popravljala niti širi da ne bi Hrvati prebrzo prolazili prema Zapadu i natrag.

Kiša i u Hrvatskoj. Prvi nam se nasmijao svojim bijelim laticama lopoč na Trakošćanskom jezeru. U Bednju i Tugu nisam svraćao, njih ostavljam za drugi put, a ja sam htio pozdraviti Mariju u Bistrici, ali nedostatak putokaza me zaveo da sam, mjesto k Njoj prispio na najljepše hrvatsko groblje i pozdravio slavne mrtve, a i tamo pokoja tuja umire u zelenoj živici od starosti. Potužio sam se hrvatskom policajcu, a on mi se ispričao, jer da je to najsiriromašnija naša općina pa da za to nema mogućnosti da postavi gušće smjerokaze, a da domaći uglavnom znaju. Žao mi je što i ja nisam bio u Hrvatskoj – domaći.

Na putu prema Zagrebu sam posjetio svoga vjeronog vjernika iz Bos. Posavine, kojega je tek mirovina vratila, ali tek dovle, jer njegove Posavine nema, kako on to kaže. Lijepu je kućicu kupio i još jednu uređuje za sinove, a gospoda mu sanja o Posavini, što joj se čita u oku, a sluša s jezika. *E, tako je, kad nije drukčije*, procijedi Petar.

Htio u Vukovar, stigao u Odžak

Izašao sam na auto cestu iz Zagreba prema Novskoj. Jutro lijepo i toplo. Cesta preprazna. Uokolo dosta toga neobrađeno, odiše zapuštenošću. Bogatstvo insekata se oslikaje na prednjem vjetrobranu u svim bojama njihove krvi.

Svrnuo sam prema Lipiku. Znam Lipik otprije. Ne slični danas na se. Popravljaju se nešto. Meni se čini nešto, jer je već vruće pa se sve povuklo u rashladišta. Nema konja bijelaca, a na mjestu austrijske štale samo zidine i korov posvuda. Pakrac je malo-malo živiji. Kusonje puste i u njima caruje korov kao staro prokletstvo na činjenje zla. Nije istina da se može zlo činiti, a dobru se nadati.

Zlatna dolina požeška prošarana u zeleno – vinogradi i kukuruz, staro zlato – nepokošene pšenice i u novo zlato – pokošeni ječam i pšenica. Kombajni ostavljaju za sobom prašnjavi trag, a pšenicu rigaju u prikolice. U Kaptolu podnevni mir remete glasno traktori. Obišao sam oko kuće svoga vjernika, pa mi se učini prevelika. Stvarno prevelika, kad sam svratio kod njihovih, utješili su me, jer se oni misle vratiti i to sve koristiti, a ja u sebi nadoh: *Bogu hvala!*

U Bektežu radost zavlada kad su opazili njegovi novi stanovnici tko im dolazi. I njima je Bosna preko svijeta, a suza za njom na licu. Da sam je bar mogao izbrisati? Ostavio sam ih u njihovim velikim novogradnjama, a ja sam naumio dalje.

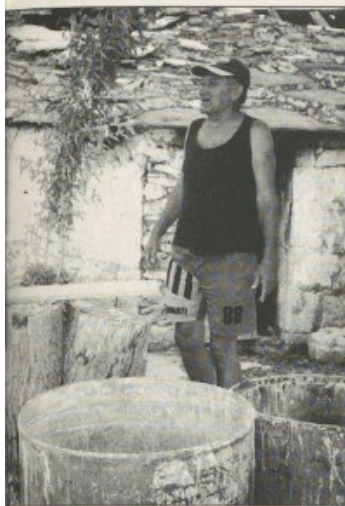
Ulazim u Osijek s juga na vukovarsku cestu. Popravljaju je cijelu temeljito i pitam one radnike o namjeri, pa mi kažu, da će se brzo za Vukovar. A kad sam upitao, da li ja mogu sutra, nasmijali su mi se i zaniekali mašući glavom.

Fra Tihomir
s vjernicima
župe Kadina
Glavica
Foto:
M. Ujević

HEIMAT

kuća

„Moj fra Tihomire, koja je ovdje murva bila?! Odkilaše mi je, a ona evo ponovno raste. Bila je najveća u Kotarima.“

Foto:
M. Ujević

Stigao sam kod prijatelja iz Odžaka i rekao im da namjeravan u Vukovar, pa su mi se i oni nasmijali, jer to nije tako blizu kako se govori. Otišli smo sutradan preko Vuke, kad ne mogu preko Vukovara, za Đakovo, Vrpolje, na Svilaj, pa preko Save u Odžak. Bila je subota pa čekanje na prijevoz potraja dosta dugo. HV-ovi čamci upravljaju splav lijevo i desno od obale obale veoma spretno i naoko lako. Poznavao sam tu pitomu Bosansku posavinu, a sada jadna slična na pustoš i zgarište. Nema onih bašča sa zelenilom i cvijećem, nema kuća s krovom. Šipražje viri odasvud, a zaraslo polje izbrisalo mede i medaše. Prebrzo se pitomo pretvorilo u divljinu. Dok su tuđinci gazili to tlo.

Europa im dala tri mjeseca za izživljavanje nad tuđim, ustaškim, kako su oni to govorili. Zanimljivo je da se Europa toga ne stidi, što im je dala toliko vremena da čine zlo. Noćio sam s jednim braniteljem s prve crte posavske obrane. Domaćin mi se tuži kako je ovo sve učinilo zlo u čovjeku susjedu, kojemu je prvi cilj da učini što više zla, pa mu je otpilao vočke malo po više koljena, pa ih samo prevrnuo; koji mu je iznio parket, a nije ga naložio; koji mu je skinuo okvire vrata i prozora pa ih sam prepilao; koji je uništio pola krova, a nije ga nosio da ga iskoristi. Taj jadnik nije dirao samo sušare i breze, jer je to neko njegovo ludo vjerovanje, da će ga se snaći obiteljsko zlo, ako još i to učini. Nije se bojao taj slavni borac izdaleka odstraniti ostatke crkve katoličke iz Odžaka, minirati svaku crkvu u drugim mjestima ovoga kraja: Prudu, Dubici, Potočanima; napraviti prostor ravajući tuđe kuće, točno kao i u Kninu nekoliko dana pred njegovo oslobođenje, za neku svoju crkvu nekom

svome svecu Štefanu Mirotočivomu, kao što je i on ravnao dok je bio živ, kako je napisao u svojoj oporuci. Nije se bojao promijeniti ime gradu Odžaku u Vukosavlje. Eto, zahvaljujući njima od Dobrograda ni spomena, Vukosavlje se nije primilo i ostalo samo u sjećanju male Ivane pa to sada ponavlja po Osijeku, jer su se bake već vratile – *bakino Vukosavlje*.

Branitelji ovoga kraja sada ponosno hodaju odžačkim krajem i čekaju rasplet. Našao se i agregat, da se može s liti pred hotelom, koji nema ni vrata ni prozora. Pića ima, ima i jela i janjci se vrte. Nešto se čisti, poneki starac i starica su se vratili. Najlon je za sve: za prozore, za vrata, za krovove, a poslije će biti neuništivi ekološki problem kad drvo, staklo i crijepe stupe na svoje mjesto. Muslimani, priznaju mi, su u povratku revniji.

U Prudu Mlada misa. Oltar je postavljen na povaljene betonske zidove minirane crkve, a gvožđa iz ruševine strše, kao prsti jadnika na spomeniku u Dachau. Svijeta puna okolna ledina, kao da vrije iz onoga šikarja, a misa kasni. Rekoše mi da su autobusi zapeli na splavi, pa se očekuje još svijeta. Uznemiren samo župnik, a mladomisnik ponosan na svoju važnost mirno čeka među nama svećenicima koji smo se sabrali da u ovoj prirodnoj katedrali od vrba s njim slavimo. Ovdje je svakom domaćin, a najdomaćinskiji su izbjegli župnik i izbjeglice iz Pečnika, odakle je i mladomisnik. Pod šator na ručak pozvan sav svijet iza mise i nitko nije odbio poziv osim nas koji smo se žurili na splav, da se možemo vratiti u Osijek. Slavlju u Prudu se dive dvije rijeke, Bosna i Sava.

Prošavši Vinkovce ušao sam u Nuštar i vozio do rampe. Upitao me uljudno kuda bih želio, a ja sam im naglas rekao da idem u Vukovar. Rekao mi je glasno-govornik da mu je žao što ću morati još malo pričekati. Mala se Ivana čudi, iako joj je tek šest godina, kako to ja ne razumijem da se ne može u Vukovar i zašto mi nije dosta što sam bio u babinu Vukosavlju. A meni teško pri srcu. Što ću? Vratio sam se i drugim pravcem krenuo opet preko Vuke prema Dravi. Za sada od Vukovara – ništa.

Po rubu „Oluje“

Upitao sam toliškog gvardijana smijem li kući niz Bosnu. Rekao mi je da smijem, ali ako mi se što dogodi da se njemu javim. Da mu se ne bih trebao javljati, odabrao sam put kroz Lonjsku dolinu peko Siska u Petrinju. Ona se okitila obnovom i vidi se da tabla obnove ne stoji zaludu na njenom ulazu. Prema Glini je još zapuštenije. Topusko isto. U Čemerno nismo ni zalazio, jer je čemer kuda god pogledam. Cetingrad živ i bez složene crkve u humak, a zvona laduju pod star-

odrevnom lipom i čekaju da se popnu na zvonik. Doći će i to jednom. Niz rijeku Glinu, Krbavu, Liku, Udbinu, i sve do Knina: neorano, nekošeno, nepašeno. Posvuda pobijedio korov. Gdje su sada marne ruke nekadašnjeg svijeta? Čujem: u Americi, Australiji, Slavoniji, Njemačkoj. Raselilo ih i upamti da tamošnji Ličanin, Kordunaš, Udbinjanin više ne sliča na Budakova dida Vidurinu! A, što ćeš?! Vozio sam mirno preko Knina. Kijev po crvenjelo od obnove, ne od stida, jer se ono nema čega ni koga stidjeti. To je mjesto junaka i ljudi poštenjaka, kako je znao njihov nekadašnji stari župnik reći. Sa strane ceste stoji natpis i traka o opasnostima od mina. Maljkovački most već dobio obrise.

Prema moru i od mora

Suša svrnula divljanje kukuruza u sinjskom polju. Još se jadan bori, ali, ako mu kiše ne dođe kroz koji dan, može mu se lako dogoditi da od njega ove godine „sve pripadne kravi“. I onako malo tko više polaže u nj uzdanje. Oko Gradine ga ima. Cetinski kraj se priprema za svoja ljetna slavlja, po starom običaju, kasno započnu s „umivanjem“ grada i iscrtavanjem cesta. Lečevica sva u slavlju. 130 godina stara crkva obnovljena i bijela kao golubica. Nutrina joj mramorizirana. Krizmanici ushićeni, a slavlje predvodi ni više ni manje nego Papin poslanik u Hrvatskoj, a s njim u koncelecijaciji šibenski biskup i nas desetak. S Klisa sam ugledao more, a ono naborano burinom ne izgleda prijateljski. Najgore je što su mi u Makarskoj rekli da je takvo već nekoliko dana i da ove godine nije baš bogzna što za kupanje. To sam i sam iskusio, ali uza sve to kupaća posvuda, a more iz dana u dan postajalo prijatnije.

Sveti Ilija u Metkoviću ilijski vruć, ali svečan. Poslije podne je oproštaj fratara s Čaplinom pa sam skoknuo vidjeti što tamo sv.

Na ruševinama franjevačkog samostana u Karinu
Foto: M. Ujević

DOMOVINA • HEIMAT

Ilija radi. On ništa. Nije ni zagrmjelo, a u Čapljini oko crkve suza za suzom pada. Čudna neka glazba, a parola nad zazidanim vratima izdaleka čitljiva, ali zato ni za dugo neće biti razumljiva. Jedni idu drugi ne dolaze, a narod moli Boga i pomalo psuje... Novi zid na vratima.

Još jedna Mlada misa, sada u Otoku. Lijepa je svaka Mlada misa jer nam donosi još jednoga opredjeljenika za Boga, za Crkvu, za narod. Svatko je svjestan toga darivanja, pa je zato svatko veseo. Na ovoj svečanosti je bio prisutan i biskup San Josea. Najtužnije je iz njegova pozdrava: *Dođi mladomisniče k meni da slavimo Mladu misu još jednom, jer je mi već odavno nemamo.*

Navratio sam u Slime i vidio kako moj vrijedni župljanin voli svoje stare suvozdine, a u ljubavi prema toj baštini samo ga je nadišla njegova vlastita žena, a Njemica porijeklom. Bi mi drago to spoznanje. U Solinu nisam zatekao svoje vjernike, jer su otišli Bosni u pohode.

Opet u Bosnu

Javiše mi da me čekaju u rodnoj kući, pa bismo u Bosnu. Ja sam uvijek za Bosnu, nisu me trebali previše čekati. Ulazimo sada s druge strane, s njenog juga. Kupres je zaživio. Bugojno nešto tužno u sebi, a poslije sam čuo da su mu i zvonik htjeli svaliti, znači da se to osjećalo u zraku. U Travniku od prošle godine nije ni jedna rupa na cesti zasuta. Gučogoranskog gvardijana nismo zatekli kod kuće, u Zagrebu je nešto. Vitez nije nešto viteški raspoložen, polumrtav. Bolnica u Novoj Biljoj izbila dva kata iznad zemlje, ali ne u svoj svojoj dužini. Ovčarevo se smanjilo od pustog podivljalog raslinja, kao i Paklarevo. Gospino vrilo se obnavlja za slavlje na Malu Gospu, a fra Dragina katedrala čeka bolje dane. Kako mi se čini: Bosna ostaje i dalje veliki upitnik, koji ni Krčevine ne znaju riješiti, iako su dosada to znale i lašvu obranile; a nešto

tako slično misli i viteški župnik, koji nam je jutros više nego za vodiča, pun nekog sjetnog privida. Moj subrat fra Ante Čavka je to u svom romanu rekao ovako: *...gdje je u trunu mlijeka materina već rođeno beznade, ne zna se strašnije li kad mu se gleda u prošlost ili budućnost.* Lašva svejedno teče i žuri u Bosnu.

I mi smo se vratili nakon dana i noći i još jednog dana žurno i bez zastoja došli u Otok.

Od Splita do Nina, pa onda do Knina

Dva brata s Majne u Gospe od Zdravlja u Splitu priredila svoje zajedničko vjenčanje, a i iza njih opet vjenčanje jednoga s Majne. Bila su dva svećenika i lijepa kita uzvanika. Nadam se da neće samo slavlje biti u Hrvatskoj, kad bi koji i ostao... Bog ih blagoslovio.

Ostavio sam pir pirdžijama, a ja sam pohitio prema Drnišu, Kadinoj Glavici. Naša je zajednica u Giessenu njihov neki kumčić. Poslali smo im nešto, a to je nešto iznad naših mogućnosti i što je još ljepše – i iznad njihovih očekivanja. Divni svijet s padina Svilaje s još više divnim i zahvalnim župnikom, koji od radosti ovoga susreta nije znao stati ni sjesti. Slavio sam s njima sv. misu u njihovoj obnovljenoj crkvi. Još im jedna crkvice leži razbacana od mine po groblju. Susreo sam i gospodu koja je sve godine proživjela pod okupacijom, a noćivala i ljeti i zimi svaku noć u drugom kočaku ili drugom grmu. Koliko ona ima toga ispričati...?

Vodi me fra Milan od ruševne crkve do srušenije. **Drniška** crkva jedna već obnovljena, a **badnjanska** se razabire; **siverička** zjapi u nebo bez krova. **Gradačka** odnešena sve do još starije crkvice iz 9 st.; nije svako zlo za zlo. **Kričkanskoj** i temelje izvalilo. **Razvođanska** zapaljena, kao i **mratovska**...

Oklajska već pokrivena. **Kistanje**, **Đevrske** i **Bribirske Mostine** puste. **Lišanskoj** saliveni temelji nanovo. A fratar iz ovoga

sela koji živi s nama u Njemačkoj obilazi porušene grobove i zapaljene zidove, gdje je sunce ugledao i sabire misli i živi svoje praznike i provodi svoju nedjelju popodne. **Le-purska** se razplastila po groblju, a na ni jednom grobu nema križa nerazbijana. **Benkovačke** ni nema, **Perušićka** razorena, a moj župljanin obnavlja kuću i pokazuje sa suzom u

oku, gdje i s koliko metaka je starica majka ustrljena. **Karin** u jedinstvenoj gomili i crkva i samostan, a bunar i fratarsko groblje urušeni tako da više nisu ni hladni ni tamni. **Kruševačka** je sklonjena negdje, ali se zato Kruševo dobro obnovilo. Fra Milan o svakoj crkvi zna iti gdje je spomen Rima, a gdje Keltskoga, a gdje Kamenoga doba. Hvala ti fra Milane za videno! O, kojom srećom da smo od ovoga bili pošteđeni? Blagoslivljajući dugi dan, pozdravio sam i naše kupaće u Torovima, pa tako vidio i Ninski zaljev. Prema kraljevskom Biogradu mi se samo mjesec smiješio i buljila u me suprotnovozeća vozila.

Knin osvanuo živahan i pun svijeta. Pred zapaljenom crkvom nema mjesta i jedva sam se probio do priručne sakristije. Hrvatska slavi Dan zahvalnosti Bogu. Dostojno je i pravedno, jer je On najveći darovatelj ove naše slobode, kako je i naglasio biskup Jezerinac. Hrvatski vojni časnici u molitvi vjernih to isto ponavljaju i ne zaboravljaju uz Boga hvaliti i palim braniteljima odati čast. Narod je hrlao na tvrđavu da se slika i ljubi veliku zastavu. U Domu Hrvatske vojske koči se triptih s kraljem Krešimirom, biskupom i fratrom, a blago janje s kninskog grba mirno gleda ponosnu hrvatsku vojsku. Hrvatski umjetnici ukrali boce s divnim hrvatskim vinima koja su na mjestu granata poredani u municijskim sanducima, jer su granate izbačene s mržnjom da unište sve što je hrvatsko, složeni na ogled znatiželjnicima u teretnim vagonima da mogu šetati Hrvatskom i *razveseljavati srca ljudska*, kako to lijepo Psalmist govori. Od sanduka do sanduka nas vodi hrvatski general i pjesnik, a ponosni otočki general se samo podsmjehuje i budno prati zbivanje. Vožnja s prvim gradskim autobusom, kojega je kninski župnik blagoslovio, a vladin povjerenik pustio u promet, Čazmatrans dariva za ljudskiji život u Kninu.

Hrvatski branitelji vježbaju postroj na Dinarinu igralištu za doček dragoga gosta. Knin slavi svoju prvu godišnjicu pune slobode, a hrvatski narod zahvaljuje Bogu.

To se nastavilo u Sinju na Bari, Čoji, pa na Alci, a ponajviše na blagdan Milostive Majke Marije na Veliku Gospu. Divan je osjećaj susresti poznata lica kako dijele osmijeh čekajući mirno pred ispovjedaonicama, a neki još i ispućeni i izmoreni od hodočasničenja, ne baš izbliza. Molio sam za njih i za sve nas, da nam se nebo osmijehne još za života u ovoj divnoj već odavna patničkoj zemlji.

Slavlja su završena, a ja sam se vratio u ovu stvarnost među iste ljude samo malo ljepše boje lica. I odmaram se od odmora i planiram za početak nove radne godine. ■

Fra Ivan Nimac i fra Tihomir ispred nove župne crkve u Lišanima. Foto: M. Ujević

BALINGEN

III. Susret ministranata hrvatskih katoličkih misija u biskupiji Rottenburg-Stuttgart

Na Trećem ministrantskom susretu ministranata hrvatskih katoličkih misija biskupije Rottenburg-Stuttgart, 13. srpnja u Balingenu, okupilo se oko 450 ministranata i ministranata. Susret je započeo u 10.15 svetom misom koju je predvodio prelat Jürgen Adam, predstojnik biskupijskog ureda za strane katolike u biskupiji Rottenburg-Stuttgart. Prelat Adam je naglasio važnost ministrantske službe, kao i nadu da će možda netko od ministranata i ministranata možda postati svećenik, časna sestra ili kateheta. Posluživanje oko oltara ne smije biti igra gluhih telefona s Bogom, nego prijateljski razgovor s njim naglasio je prelat Adam. Istakao je dalje da ministrantsko okupljanje treba jačati naše prijateljstvo i povezanost, pa će onda i naša povezanost s Bogom biti jača. Ne bi se smjelo dogoditi ono što je davno ispričao jedan novi ministrant nakon prvog služenja sv. mise: „Sada idem kući pa ću se pripremiti i doći s roditeljima na misu moliti.“ – „Pa već si ministrirao.“ – „Da, ali

sada ću moliti.“ – ustrajao je dječak. Čitanja i pjevanje pripjevnog psalma imale su ministrantice iz Esslingena, a molbenicu i prinos darova ministrantice i ministranti iz ostalih misija. Kao darovi prineseni su gruda hrvatske zemlje, vjeronaučni udžbenik, svijeća, križ i kruh.

Poslije mise uslijedio je kviz o temi „Crkvena godina“. Usprkos novim propozicijama ministranti i ministrantice pokazale su zavidno znanje. Žiri u sastavu: s. Anđelka Šteko, gđica Marinka Šekerija, gosp. Ivan Ivanković i p. dr. Josip Šimić, umjereno strog, ali ne i nemilosrdan, tako da su gotovo svi dobivali petice.

Potom uslijediše ručak i sportsko natjecanje. Za okrepu se pobrinuše vrijedni domaćini iz misije Balingen, predvođeni župnikom vlč. Božom Polićem. Nakon ručka bio je nogometni turnir. Ministrantice iz Stuttgarta osvojile su prvo mjesto, a njihove kolegice iz Göppingena drugo. Kod većeg uzrasta ministranata prvo mjesto osvojili su ministranti iz Balingena, a drugo njihovi kolege iz Esslingena. U skupini manjeg uzrasta prvo mjesto pripalo je ministrantima iz Stuttgarta, a drugo njihovim kolegama iz Esslingena. Sudenje je bilo na zavidnoj visini, no čini se da bi dogodne trebalo imati više sudaca.

Hrvatini Daleković

Ministranti iz Esslingena

SAVJETI RODITELJIMA

Kojim jezikom govoriti s djetetom?

1. Dvojezičnost nije luksuz, ona je potrebna Vašem djetetu. Oba jezika, hrvatski i njemački, su važna za Vaše dijete. Dvojezičnost ne smeta ni jednom ni drugom jeziku.
2. Razgovarajte sa svojim djetetom jezikom koji bolje znate i koji je Vama bliži. To je najčešće maternji jezik. Podjela jezika, tj. tko kada treba s djetetom govoriti koji jezik, odvija se najbolje po principu: „jedna osoba – jedan jezik“. Svatko govori s djetetom svojim maternjim jezikom u svim situacijama, kod kuće i u okolini gdje se govori njemački. Ne bojte se, nitko Vam to neće zamjeriti. Za to ima svatko razumijevanja i naravno je, da sa svojim djetetom govorite svojim jezikom.
3. Ne bojte se, da Vaše dijete neće naučiti njemački, ako u dječjem vrtiću govori

maternjim jezikom. Njemački odgojitelji i djeca govore s Vašim djetetom ionako njemački.

4. Nastojte da Vaše dijete nauči maternji jezik isto tako dobro kao i njemački. Sve što dijete doživi u dječjem vrtiću ili u okolini u kojoj se govori njemački, može ispričati hrvatskim jezikom kod kuće.
5. Postoji razdoblje u kojem Vaše dijete jedan od jezika ne želi govoriti. Uzroci su različiti. Ako Vaše dijete ne želi govoriti maternjim jezikom, budite uporni u tim kriznim vremenima, i govorite i dalje uporno hrvatskim jezikom. Inače, Vaše dijete neće naučiti jezik. Recite starijoj braći i sestrama da s mladima uvijek govore hrvatski na ulici, u dječjem vrtiću... a ne samo kod kuće.

6. Naučite svoju djecu voljeti svoj jezik, svoju domovinu i svoje sunarodnjake. To ćete najlakše postići pričanjem priča i doživljaja, pjevanjem pjesama i čitanjem knjiga, odnosno slušanjem i gledanjem kaset na maternjem jeziku.

7. Predškolska djeca uče jezike drugačije nego školska djeca, naime oni uče igrajući se i u društvu s drugom djecom i odraslima. Oni jezik slušaju i ponavljaju ono što čuju, stvaraju rečenice i sami ispravljaju pogreške. Djeca u toj dobi radije sami ispravljaju pogreške, nego da ih netko drugi ispravlja. Djeca su u tome osjetljiva. Zato budite vrlo oprezni kod ispravljanja gramatičkih pogrešaka ili izgovora. Izbjegavajte izraze: „To nije točno, treba reći onako ili ovako, koliko sam ti to puta već rekao“. Pogrešno izgovorenu riječ ili rečenicu recite Vi točno sami. ■

IZ NAŠIH ZAJEDNICA

AUGSBURG

Hrvati u gradu dvijetisućljetn

Hrvatska katolička misija u Augsburgu, trećem po veličini gradu u Bavarskoj a sa svojom preko dvije tisuće godina starom poviješću jedan od najstarijih ako ne i najstariji u Njemačkoj, djeluje već 26 godina. Osnovao ju je otac L.J. Globan. Od 1984. misiju vode hercegovački franjevci. Sadašnji voditelj je fra Stanko Banožić a od prošle godine mu pomaže fra Ivan Prusina koji je zamijenio sadašnjeg duvanjskog gvardijana fra Mirka Baga-rića. U misiji djeluju i tri sestre članice školskih sestara sv. Franje hercegovačke provincije, s. Lucijana-Anka Kraljević, s. Lidija Glavaš i s. Izabela Galić. Misija pokriva veliki prostor augsburške biskupije od Nördlingena na sjeveru do Murnaua na jugu, koji su udaljeni preko 200 kilometara. Iako je nemoguće doći do točnih podataka, fra Stanko računa da na području misije trenutačno živi oko 8000 Hrvata katolika, među kojima je veliki broj izbjeglica iz Bosne i Hercegovine.

Tisuću vjernika na misi

Težište rada je pastoral i rad s mladima. Pored vjeronauka u školama, svećenici i časne sestre svakog četvrtka, petka i subote održavaju vjeronauk za školsku djecu u misiji koji pohađa oko 150 djece. Petkom je vjeronauk za mlade a odaziv bi trebao biti i veći.

Misa se slavi svake nedjelje i blagdana u crkvi sv. Mauricija i u još 10 filijala (u nekima svake a u nekima svake druge subote ili nedjelje). Na nedjeljnu misu u Augsburgu se zna okupiti i do tisuću vjernika.

Od kako je izbio rat u Hrvatskoj svakog utorka u misiji molimo krunicu i slavimo misu za mir. Također svakog prvog petka i na nezapovjedne blagdane slavi se misa u misijskoj kapelici.

U misijskim prostorijama obitelji slave prigodna slavlja (krštenje, prvu pričest, krizmu), a ponekad se održavaju i predavanja. Tako je 2. veljače prof. Tomislav

Ladan održao zanimljivo pravljanje o hrvatskom jeziku.

Između Božića i Uskrsa svećenici svake godine blagoslivljaju stanove. Ove godine su blagoslovili preko 600 stanova. Pored blagoslova, to je i susret svećenika s cijelom obitelji. Vjernici to jako cijene, a svećenici usprkos velikom naporu to rado čine.

Misija ima i dječji i odrasli zbor „Lisinski“ koji se osim za školskih ferija redovito sastaje jedanput tjedno na probe. Kad zbor dobro nauči i predvodi jednu novu pjesmu, i puk je brzo prihvati i nauči. Za to je zaslužan fra Stanko, koji utroši puno vremena u skupljanju, pisanju i umnažanju nota. Pjevanje na orguljama prati gosp. Niko Radat.

U listopadu i svibnju je svake večeri radnim danom pobožnost. Moli se krunica i slavi misa. U korizmi je svakog petka pobožnost križnoga puta.

Kroz cijelo vrijeme rata misija je skupljala pomoć za domovinu. U zadnje vrijeme je težište pomoći usmjereno invalidima domovinskog rata. U prvom polugodištu ove godine im je upućena pomoć od 12 500 DM.

11. svibnja je misija organizirala proslavu Majčinog dana a sudjelovala je organizacijski i aktivno u proslavi Dana državnosti, održanoj 15. lipnja. Na tradicionalnoj Tjelovskoj procesiji ulicama grada bili smo najzastupljeniji među strancima.

Misija ima i 30 ministranata. Posebno treba istaći i pohvaliti curice-ministrantice kojih ima više nego dječaka. I ministranti imaju svoje redovite sastanke gdje se između ostalog dogovaraju o rasporedu ministriranja i čitanja. Goto-vo svi ministranti su sudjelovali na prvom ministrantskom susretu hrvatskih katoličkih zajednica Bavarske 1. svibnja u Eichstättu. Evo i nekoliko statističkih podataka za prvo polugodište ove godine: 36 krštenja, 23 vjenčanja, 37 prvopričesnika.

KOBLENZ

Vjenčani Andreja i Ivica Galić

U svibnju, mjesecu ljubavi, vjenčali su se u našoj zajednici Andreja Barać, kći Ruže i Mirka iz Nove Bile i Ivica Galić, sin Ruže i Andreje s Kupresa.

Oboje potječu iz pravih katoličkih obitelji, poštenih i pravih domoljuba, koji su za vrijeme rata veliku- dušno pomagali domovini.

Rijetke su bile nedjeljne mise bez obitelji Galić, a ni obitelj Barać nije propuštala misna slavlja, iako stanuju 50 km daleko od Koblenza.

Ivica je još kao dječak bio posjetitelj „male škole“ koju je vodila misijska suradnica gđa. Dragica Žimbek, plesao je u plesnoj grupi, bio je ministrant, čitač na misi, član župnog vijeća i prvi predsjednik Hrv. kulturnog društva. U prekrasnoj crkvi Srca Isusova, u samom centru grada uz mnoštvo uzvanika, samo vjenčanje je predvodio naddušobrižnik Bernard Dukić i domaćin župnik Alojzije Petrović.

Poslije vjenčanja veselje je nastavljeno u „Gradskoj dvorani“ u susjednom Vallendaru. Jakov Vranković

AUS KROATISCHEN GEMEINDEN

povijesti

111 krizmanika. Pri tome ne treba zaboraviti ni administrativni dio posla koji prati sva ta događanja.

19. svibnja je naša zajednica proslavila podjelu prve pričesti kojom prigodom je 37 prvopričesnika prvi puta pristupilo stolu Gospodnjem. Valja napomenuti da su mnoga djeca primili prvu pričest u njemačkim župama.

Dinamična mladež

Misija je ove godine imala i nekoliko hodočašća koja su postala već tradicionalna.

Tako smo na Spasovo 16. svibnja po sedmi put hodočastili u Maria Vesperbild, Gospino svetište udaljeno 35 kilometara jugozapadno od Augsburga. Na misnom slavlju koje je predvodio voditelj hrvatske katoličke misije Nürnberg Božidar Šimičić okupilo se preko 500 vjernika. I ove, kao i ranijih godina, grupa mladih je taj put prevalila pješice. Poslije mise je bio blagoslov vozila i objed u prirodi. U 16 sati smo u procesiji, moleći krunicu i pjevajući Gospine pjesme, došli pred zavjetni kip Gospe Fatimske u šumi, gdje smo otpjevali Gospine litanije i nakon završnog blagoslova razišli se kućama.

Grupa mladih koje je predvodio fra Ivan – njih 27 – je sudjelovala na susretu hrvatske katoličke mladeži u Solinu i Splitu od 6.–9. lipnja. Vratili su se

oduševljeni i puni dojmova. Susreli su se s tisućama vršnjaka, molili i veselili se, ali i na poseban način doživjeli domovinu.

Duhovni plodovi Međugorja

Od 22.–26. lipnja je grupa od 32 hodočasnika hodočastila s fra Ivanom na čelu Gospi u Međugorje. Iako je put bio dug i naporan, nismo osjećali nikakav umor. Nije nas ometalo ni žarko sunce, kada smo 24. lipnja moleći krunicu išli na brdo gdje se prema kazivanju vidjelaca prije 15 godina Gospa ukazala, niti pljusak kada smo sutradan po raskvašenom hercegovačkom kamenjaru penjali se na brdo Križevac razmatrajući križni put Isusove muke.

Poseban doživljaj je bio kroz tri večeri zajedničko molenje krunice u zajedništvu vjernika sa svih kontinenata istovremeno na hrvatskom, talijanskom, njemačkom, engleskom, španjolskom, češkom, mađarskom i na mnogim drugim jezicima a potom slavljenje sv. mise. Doživjeh kako mnoštvo vjernika iz cijelog svijeta vrši pokoru, ispovijeda se i moli i kako se ujutro rijeke naše hrvatske mladosti slijevaju k svetištu a neki su propješačili i cijelu noć. Mediji javiše da je na večernjoj misi 25. lipnja, koju je uz sudjelovanje preko 250 svećenika predvodio dr. fra Ivan Dugandžić, bilo oko 60.000 vjernika iz cijelog svijeta. I bez obzira što tko mislio o Međugorju, ja u Međugorju susretoh samo u tri dana nepregledno mnoštvo vjernika iz cijelog svijeta i svih boja i rasa, susretoh Boga komu je Gospa dovela sve to mnoštvo. Stoga me čudi da neke katoličke novine to prešutješe makar i jednom kratkom agencijskom viješću jer većinu tog naroda dovedoše svećenici, makar i

neslužbeno. Pade mi napamet Gamaliev savjet Velikom vijeću: „Jer ako njihov pothvat ili njihovo djelo potječe od ljudi, propast će, ali ako potječe od Boga, nećete ga moći uništiti“ (Dj 5, 38-39). Plodovi Međugorja se ne mogu zanijekati – da je to samo od ljudi, već bi davno propalo. Pustimo ono što je izvan svetišta, jer ni u drugim svetišlima to nije ništa bolje.

Bili smo isto tako sretni što smo ove godine, a prošle godine ni pomisliti nismo mogli, išli preko Knina. Prošli smo i vidjeli što je učinila mržnja. Stoga je i naša molitva Kraljici mira bila žarča.

Samo nekoliko dana kasnije, 30. lipnja, fra Stanko je predvodio hodočašće u najveće bavarsko Marijino svetište Altötting i tako smo se pridružili tradicionalnom hodočašću Hrvata Bavorske Majci Božjoj. Išli smo autobusom a mnogi su došli osobnim kolima. Misno slavlje je predvodio kotorski biskup msgr. Ilija Janjić.

Teror kamera i fotoaparata

7. lipnja je hvarski biskup msgr. Slobodan Štambuk podijelio sakrament krizme 121-om krizmaniku, 111 iz augsburške misije a 10 sa strane. Crkva sv. Ante je bila pretijesna da primi toliki broj vjernika. Biskup je na jako upečatljiv način uputio poruku krizmanicima, roditeljima, kumovima i svim prisutnima. Posebno treba naglasiti njegov gromki poziv na koncu mise da se vraćamo doma, jer nam je svima mjesto u domaji.

I na koncu neka mi bude dopuštena jedna primjedba o nečemu što je jako ružno i smeta, a prisutno je sigurno i u drugim misijama i u domovini, o čemu je u „Glasu Koncila“ od 7. srpnja pisao vlč. Mirko Stoković, župnik iz Galižana.

Radi se o poplavi fotoaparata i kamera pri podjeli sakramenata krštenja, pričesti, krizme i vjenčanja. U najuzvišenijem času podjele sakramenta nastane oko oltara strka i preskakanje, sijevanje i škljocanje fotoaparata i tiskanje kamermana. Čak se nadu i djeca koja slikaju. Pri tome je svećeniku najneugodnije. To ga smeta jer se time omalovaža sveti čin, ne može stalno upozoravati, a i kad upozorava nitko ga ne sluša. Mislim da bi u vezi s tim s višeg mjesta trebala biti izdana uredba na što bi se župnici mogli pozvati. Druga mogućnost bi bila da se s onima kojih se to tiče unaprijed dogovori i da se pripusti jedan fotograf i jedna kamera. Tomu se stvarno treba stati na kraj, inače nam ni crkve, ni oltari, ni sakramenti više neće biti sveti.

Niko Radat

Ovogodišnji prvopričesnici sa svojim vjeroučiteljima

IZ NAŠIH ZAJEDNICA

STUTTGART

Velikodušna pomoć Kijevu i Gospa Velikoga Zavjeta

Za pokumljenu župu Kijevo vjernici skupili 50 000 DM, a proslava Gospe Velikoga Zavjeta i Dana Zajednice bit će 29. rujna.

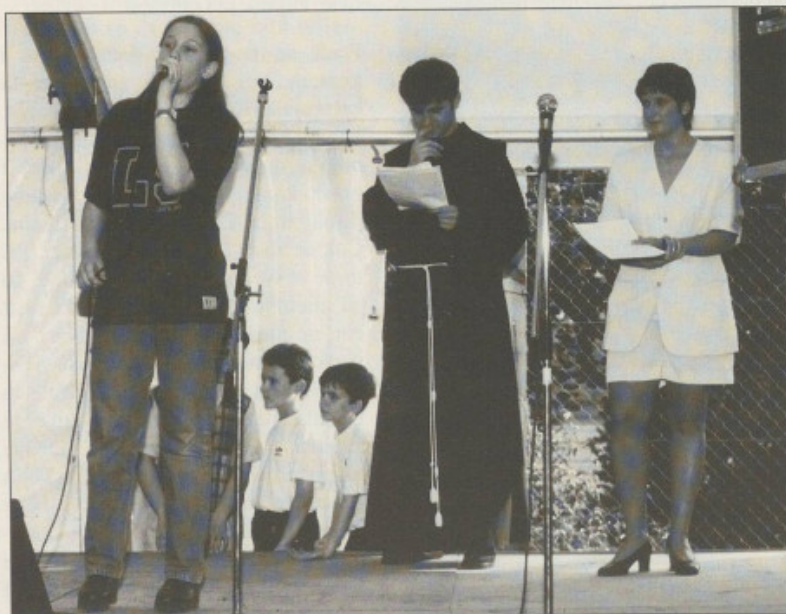
Nakon punih pet godina, u legendarnoj župi Kijevo, koju su još početkom rata okupirali i razorili četnici, a hrvatski vojnici lani oslobodili u „Oluji“, održano je 21. srpnja slavlje Gospe Karmelske i Dan kijevskih iseljenika. Svečanost je počela velikom procesijom u čast Gospe Karmelske, zaštitnice župe, u kojoj je sudjelovalo nekoliko stotina kijevskih povratnika, prognanika i raseljenika. Sa župnikom fra Jakovom Prcelom i mještanimom fra Mladenom Kovačevićem misu je slavio fra Marinko Vukman, voditelj HKZ Stuttgart. Nazočnima je prenio pozdrave cijele hrvatske zajednice iz Stuttgarta, te ih pozvao na vjernost Kristu, Gospi i domovini. Pri koncu misnog slavlja fra Marinko je kijevskom župniku za obnovu župe predao ček u iznosu od 50 000 DM, dar koji su skupili vjernici iz HKZ Stuttgart, koja je kum župi Kijevo.

Nakon mise otvorena je izložba pod nazivom „Sve kijevske crkve“. Radi se o fotografijama crkve sv. Mihovila, koja je više puta građena i rušena u

ovom stoljeću, o umjetničkim slikama na kojima se nalazi ta crkva, a izložen je i prvi idejni projekt nove crkve, koji je uradio arhitekt Mladen Ivanko iz Zagreba. U popodnevnom satima su nazočni Kijevljani održali raspravu o temi kako obnoviti razoreno selo, a posebno uništenu župnu crkvu.

Nedjelja Velikog Hrvatskog Zavjeta

Proslava Gospe Velikoga Zavjeta i Dan HKZ Stuttgart ove godine se slavi 29.9. u 11 sati dvorištu misije, Hohenzollernstr. 11. Misno slavlje predvodi župnik iz Solina i upravitelj svetišta Gospe od Otoka Vinko Sanader. Nakon mise slijedi pučko veselje, uz pjesmu, jelo, piće, kavu i kolače. Gostuju i pjevači iz domovine: Dražen Žanko, Vesna Ivić i CRO-Express. Čisti prihod od proslave upućuje se hrvatskoj ratnoj siročadi. Vjernici misije će se za ovaj blagdan pripremiti devetnicom, tako što će se od 20. rujna u prostorijama misije svake večeri u 18,30 sati slaviti misa i moliti krunica.

Prizor s dječjeg festivala „Mikrofon je vaš“

ESSLINGEN

Kroater

Tijelovo u Kirchheimu i Esslingenu, Strassenfest u Ötlingenu

Na svetkovinu Tijelova, 6. lipnja slavili smo sa župom sv. Urlicha u Kirchheimu Dan hrvatsko-njemačkog prijateljstva. Predvođeni župnim suradnikom Tomom Tadićem sudjelovali smo u misi i procesiji po gradu. Preko mise naši mladi su čitali čitanja i molbenicu u narodnim nošnjama, a gosp. Tadić čitao je evanđelje. Pod ravnanjem gosp. Dragutina Lederera otpjevali smo više misnih pjesama. Poslije liturgijskog slavlja pred župnom crkvom sv. Urlicha prodavali smo hrvatski specijalitet kotlovinu i tom prigodom zaradili 1258,- njemačkih maraka za našu pokumljenu župu Miljeve. Oko pripremanja hrane i šatora pomogla je i Hrvatska kulturna zajednica iz Kirchheima.

Istog dana je bila tijelovska misa i procesija u Esslingenu, u kojima smo sudjelovali čitanjima, molbenicom i pjesmom. Mladi su nastupili u narodnim nošnjama. Sve je predvodila župna referentica Mara Gongola.

9. lipnja u Ötlingenu pokraj Kirchheima sudjelovali smo u ekumenskom bogoslužju pjesmom i čitanjima, kao i na Strassenfestu. Naši su mladi u narodnim nošnjama, pod vodstvom našeg predstavnika u župnom vijeću župe St. Ulrich, gosp. Roberta Stazića, priredili informativni štand o Hrvatskoj i o Hrvatima u Bosni i Hercegovini i drugdje. Također su prodavali hrvatske specijalitete, te su zaradili 896,- njemačkih maraka za župu Miljeve. I ovdje je u organizaciji pomogla Hrvatska kulturna zajednica iz Kirchheima.

Naši mladi na susretu mladih u Kninu i Splitu

Od 5. do 9. lipnja 64 naših mladih, predvođenih župnikom Josipom i djelatljem pričesti gosp. Mijom Zoricom, pošli su na Susret mladih u domovinu. Na Tijelovo u kasnim jutarnjim satima stigli smo na Plitvička jezera, gdje smo se zadržali u obilasku.

Oko 16.00 pred nama je pukao pogled na starodrevnu kninsku tvrđavu u klnacu rijeke Krke. Razgledali smo grad, crkvu i samostan sv. Ante, osvježili se i potom, usprkos pljasku koji je prijetio s olavnog neba, pošli na slavnu kninsku tvrđavu. Na tvrđavi smo sudjelovali u vjersko-kulturnom programu, koji su izvodili sami mladi. Umorni i pokisli krenuli smo prema Sinju gdje smo nakratko zaustavili u svetištu Gospe Sinjske.

Oko 22.00 stigli smo na naše odredište u apartmansko naselje hotela Medena. U petak

AUS KROATISCHEN GEMEINDEN

bleiben absolute Spitze

poslije ručka, pošto smo se okupali i odmorili, pošli smo u obilazak Slapova Krke i Šibenike. Poslije večere na programu je bio pohod hotelskom discu.

U subotu smo razgledali znamenitosti Splita, sudjelovali misi za mlade iz Njemačke u svetištu Gospe od Zdravlja i potom u veličanstvenom programu na Hajdukovu stadionu, te u nedjelju ujutro krenuli pravac Esslingen.

Nastup u Mercedesu i party za mlade

15. lipnja naš folklorni ansambl, zajedno s tamburašima, je nastupio i na Zukunfts-tagu u tvornici Mercedes u Esslingen-Mettingenu. Naše folkloršice i folklorši otplesali su na zavidnoj razini splet šokačkih plesova i bunjevačko kolo na veliko zadovoljstvo publike. Tom prigodom zaradili su 1000,- njemačkih maraka za župu Miljeve. Istom prigodom, zahvaljujući gosp. Ivanu Severu, koji je ugovorio i nastup folklora, i gosp. Dragi Cvetku, prodali smo 55 pladanja kolača, koje su darovale žene iz misije. Tako smo zaradili daljnjih 1390,- njemačkih maraka za Miljeve.

Istog dana navečer imali smo party za mlade, na kojem se okupilo oko 50 mladih. U prvom dijelu raspravljali smo o identitetu mladih Hrvatica i Hrvata u Njemačkoj. Uz p. Josipa bio je i p. Tomislav Dukić. Potom je bila glazbeno-plesna večer.

Prva pričest

23. lipnja imali smo slavlje prve pričesti. Stolu Gospodnjem pristupili su 24 djevojčica i dječaka, koje je pripremala referentica Mara Gongola. Za tu prigodu p. Josip, gđa Mara i gosp. T. Tadić priredili su i umnožili vrlo praktičnu knjižicu Slavlje prve sv. pričesti, u kojoj je bio sadržan cjelokupni program slavlja. Preko mise pjevao je prošireni zbor pod ravnanjem gospode Mare. Uz p. Josipa misu je slavio i vlč. Marko Vidović iz Kotor Varoša, svećenik banjalučke biskupije.

Bürgerfest

I ove godine sudjelovali smo, 6. i 7. srpnja, na Bürgerfestu u Esslingenu i to na više razina: na liturgijskoj razini, na kulturnoj razini i na ugostiteljskoj razini. 7. lipnja na međunarodnoj misi u crkvi sv. Pavla, koju je predvodio mjesni župnik gosp. W. Tripp, uz p. Josipa koncelebrirao je i španjolski župnik iz Stuttgarta, vlč. Calderon. Na misi su bili nazočni evange-

lički župnik dr. Mayer, Oberbürgermeister gosp. Bauer – SPD, Bürgermeister gosp. Goldmann – CDU, gospođa propovjednik iz metodističke crkve i mnogi drugi. Čitanja su bila na hrvatskom, njemačkom, talijanskom i španjolskom. 40-tak naše djece i mladih, odjeveni u narodne nošnje, predvođeni gđom. Marom i pojačani odraslima, pjevali su više misnih pjesama i to a capella. Na kulturnom planu nastupili smo s koncertom naših tamburaša na štandu u subotu, 6. lipnja navečer, ovaj put pojačani gitarama i elektronskom opremom. 7. lipnja poslije mise na Marktplatzu nastupio je naš folklorni ansambl i naši tamburaši i izveli splet šokačkih plesova i bunjevačko kolo, te nekoliko hrvatskih narodnih pjesama iz Slavonije na opće zadovoljstvo brojne publike. Imali smo i naš šator u kojem smo nudili hrvatski specijalitet – kotlovinu od svinjskog vrata, zatim rakiju, vino. Gosti na našem štandu bili su Bürgermeister gosp. Goldmann i drugi politički uglednici u gradu, mjesni župnik gosp. Tripp i mnogi drugi. U produžetku uz misijski šator bio je i šator Hrvatske kulturne zajednice Esslingen. Iako je vrijeme bilo jako loše – pravi prolomi oblaka – oba dana je radio veliki broj župljana, kažu više nego ikada do sada. Posebno je zapažen veliki broj mladih. Zarada će ići za župu Čista Velika koju vodi naš nekadašnji župnik p. Silvestar Bota. Bilo je i gostiju, koji su orošeni od kiše i još više od piva, jedući kotlovinu i slušajući hrvatsku popijevku ili gledajući folklor, znali reći: „Was immer passiert, was

immer passieren wird, die Kroaten bleiben immer absolute Spitze, sie machen alles am besten.“

Završetak školske i vjeronaučne godine

I ove godine u suradnji s hrvatskom dopunskom školom imali smo zajedničku proslavu završetka školske i vjeronaučne godine. U nedjelju, 14. srpnja slavili smo u župnoj dvorani u Bonlandenu za područje Filderstadta. U četvrtak, 18. srpnja slavili smo u župnoj dvorani sv. Pavla u Esslingenu za područje Esslingena i Ostfilderna.

Interkulturelle Woche

I ove godine, kao i dosadašnjih godina, u suradnji s gradom Esslingenu, sudjelovali smo u programu Interkulturelle Woche u Esslingenu. 20. i 21. srpnja naši su gosti bili tamburaški sekstet „Patria“ iz Županje. Šest mladića između 18 i 24 godine djelovali su doista kao pravi tamburaški orkestar. U subotu 20. srpnja nastupili su u Sportheim Sirnau, a u nedjelju 21. srpnja najprije na njemačkoj sv. misi u crkvi sv. Pavla, a potom na hrvatskoj sv. misi. Poslije obje mise uslijedio je kratki koncert. U večernjim satima naši su umjetnici nastupili ispred Rathausa u Esslingenu. Pred prepunim Rathausplatzom dečki iz Županje su oduševili.

Pomogli smo potrebnima

Naša slavlja redovito imaju dobrotvorni značaj. Tako smo kroz naša druženja u ovoj godini sabrali i predali 12 000,- DM za našu pokumljenu župu Miljeve, 5 000 za franjevačku bolnicu u Novoj Biloi, 16 000,- DM za župu Čista Velika u šibenskoj biskupiji.

H. D.

Prvopričesnici iz Esslingena

IZ NAŠIH ZAJEDNICA

REUTLINGEN

Susret djelatelja pričesti

Hrvatski djelatelji pričesti na sastanku u Reutlingenu

U prostorijama hrvatske katoličke misije Reutlingen održan je 6.7.1996. jednodnevni susret za djelatelje pričesti iz hrvatskih katoličkih misija biskupije Rottenburg-Stuttgart. Organizirao ga je dr. I. Tomislav Medugorac, iz Ureda za izobrazbu odraslih Hrvata, pod pokroviteljstvom biskupijskog ordinarijata.

Dr. Medugorac je tijekom posljednje dvije godine organizirao dva tečaja za djelatelje pričesti u našim misijama, a u suradnji s Pastoralno-liturgijskim institutom u Rottenburgu. Tako u biskupiji Rottenburg-Stuttgart ima 45 Hrvata laika, muškaraca i žena, koji su na prijedlog njihovih misionara, i nakon ovih tečajeva, od biskupa dr. Waltera Kaspera dobili pismeno odobrenje za vršenje te časne službe.

Jedanput godišnje svi djelatelji pričesti obvezni su sudjelovati na susretu koji organizira Pastoralno-liturgijski institut za sve djelatelje pričesti, bez obzira na naciju i jezik, za cijelu biskupiju Rottenburg-Stuttgart. Takav susret će se ove godine održati 21. rujna u Untermarchtalu.

Na susretu u Reutlingenu sudjelovali su samo hrvatski laici, djelatelji pričesti i to njih 25, a među njima i tri redovnice. Dr. Medugorac je održao kraći referat o temi „Slavljenje Boga tijelom i dušom“. Govorio je o važnosti liturgijskih čina.

Sudionici ovog susreta su s velikim zanimanjem pratili ovo predavanje. „O tome nam nikad nitko nije govorio“ – reče jedna sudionica. Najviše se raspravljalo o tome kada se za vrijeme mise mora staja-

ti, sjediti i klečati. Vjernici u našim hrvatskim misijama dolaze iz različitih krajeva, pa donose sa sobom i različite običaje. Misa bi bila sigurno svečanija kad bi sve bilo harmonički usklađeno. O tome bi trebali svećenici poučavati vjernike a posebno djecu na vjeronauku. Dr. Medugorac je sudionicima susreta podijelio „Osnovna pravila za zajedničke pokrete i držanje tijela za vrijeme mise“, a i „Osnovna pravila za liturgijsku službu djelatelja pričesti“.

Nakon zajedničkog ručka, djelatelji pričesti iznosili su svoja uglavnom pozitivna iskustva. Rekli su da je i njih u početku bilo strah od toga kako će ih vjernici prihvatiti. No svi su se složili da su vrlo dobro prihvaćeni zahvaljujući svećenicima koji su ih vjernicima u početku lijepo predstavili. Možda je to i zbog toga što mnogi Hrvati sudjeluju i na njemačkim misama, na kojima i laici već odavno redovito pričešćuju. Ako ima više djelatelja pričesti u jednoj misiji, oni bi se međusobno trebali tako rasporediti da svake nedjelje drugi pričešćuje. Trebaju voditi računa da budu uvijek pristojno i svečano odjeveni, te da ovu časnu službu obavljaju pobožno i dostojanstveno. Susret je završen svečanom euharistijom.

Stanka Vidačević

HANAU

Srebrni pir : Biserka i Ignac Slaviček

Biserka i Ignac Slaviček, rodom iz Draškovca kod Čakovca, svečano su proslavili 25 godina uspješnoga i blagoslovljenoga braka u nedjelju 9. lipnja u crkvi Imena Marijina u Hanau. Svoju bračnu privolu obnovili su pred župnikom o. Marijanom Kovačem. Stekli su dva sina, koji su od malih nogu bili ministranti, a i sada pomažu u svemu. Na slavlje je iz Međimurja samo za ovu priliku došla i „mladoženjina“ majka, a u njemu je sudjelovala gotovo cijela župna zajednica. Misu su namijenili za zahvalu Bogu za 25 godina braka i za djecu, za svoje pokojne i za blagoslov u daljnjem životu. Sami kažu da im je dosta tuđine i da se spremaju – kući. I ovom prigodom im od srca čestitamo.

M.K

O. Marijan Kovač čestita srebrnim svečarima Biserki i Ignacu Slavičeku

AUS KROATISCHEN GEMEINDEN

EBERSBERG

Krizma i srebrni pir

U našoj maloj, ali prostorno velikoj zajednici, proslavili smo 12.5. sakrament sv. potvrde koji je trideset i dvojici krizmanika podijelio dubrovački biskup mons. Želimir Puljić.

Na sv. misi spomenuli smo se i dvadeset-pete godišnjice braka Branka i Marije Blaić. Branko je rođen 27.9.1946. u Nuniću kod Benkovca, a Marija 10.7.1951. u Slavanskom Šamcu.

Dok su druga Brankova braća iz tvrde dalmatinske zagore otišli kojekuda potražiti kruha, Branko odlazi u Njemačku. U Ebersbergu je upoznao Mariju i vjenčali su se 15.5.1971. u Sl. Šamcu.

Imaju troje djece, a taj dan je i njihov sin Ante primio sakrament sv. potvrde.

Branko je vrijedan čovjek, možda kao malo tko. Svojim vlastitim rukama napravio je kuću u Ebersbergu i mnogo toga. Svi svećenici koji su boravili na ovoj bavarskoj ravnici sjećaju se Branka i

Marije, koji su stali uz svećenika od prvog dana stvaranja zajednice.

Njihova vlastita kuća nama je uvijek otvorena i njima su najmiliji gosti svećenici i sestre. Tako je to bilo i ovog puta. Branku i Mariji iskreno hvala i neka ih Bog još dugo poživi u zdravlju i radosti. s. Ljubica

Krizmanice i krizmanici u Ebersbergu

Srebrno vjenčanje Branka i Marije Blaić

Tri slavne klarise

- **Marijan Dominik Kovač OFM-Conv., Tri slavne klarise, Symposium, Split 1996.**

U svibnju se u Splitu, u nakladi Symposiuma, a u biblioteci asketsko-mistič-

nih djela, pojavila knjiga Marijana D. Kovača „Tri slavne klarise“. To je još jedno djelo o franjevačkoj duhovnosti, i to o njezinu „ženskom“ aspektu. Autor, kako sam piše, izvlači iz prašine tri značajna lika iz Reda klarisa, koja su nepoznata široj javnosti. Radi se o sestrama klarisama koje su Redu dale značajan pečat: sv. Agneza Asiška, sv.

Koleta, blažena Salomeja Krakovska. Ukratko je donesen njihov životopis, kao i literatura o njihovom životu i djelovanju. Na naslovnici je slika sv. Franje u društvu sa sv. Klarom i sv. Janjom Asiškom. Knjiga je tiskana u nakladi od 1200 primjeraka. **Narudžbe:** Symposium, Samostan klarisa, Ulica sv. Klare 1A, HR – 21000 Split, Kroatien. ■

KULTURA

„OPĆE UČILIŠTE“ U ZADRU 1396

Prvo hrvatsko sveučilište u Zadru

Uz 600. obljetnicu osnivanja
(1396–1807)

Najnovija otkrića pokazuju da je Hrvatska dobila prvo sveučilište još daleke 1396. godine u Zadru, koje je ukinula francuska vlada 8. siječnja 1807. Donedavno se smatralo da je sveučilište u Zagrebu (utemeljeno 1669.) prvo hrvatsko sveučilište. Za ovo najnovije otkriće prvog hrvatskog sveučilišta u Zadru najzaslužniji je uvaženi hrvatski povjesničar dr. Stjepan Krasić, dominikanac, profesor crkvene povijesti na papinskom sveučilištu Sv. Tome Akvinskog „Angelicum“ u Rimu. U više navrata upozoravao je na značenje dominikanskog općeg studija u Zadru u razvoju visokog školstva u Hrvatskoj. Svojom opširnom studijom „Filozofsko teološki studij dominikanskog reda u Zadru (1396–1806)“, objavljenom 1987. u „Zadarskoj reviji“, izazvao je brojne reakcije. A sam je nastavio i dalje istraživati po domaćim i inozemnim arhivima.

Svi se povjesničari slažu da je prvo europsko sveučilište u pravom smislu riječi utemeljeno u Parizu oko 1200., s četiri fakulteta: filozofskim, teološkim, pravnim i medicinskim, uživajući najveći znanstveni ugled u 13. st. Prvotni naziv za sveučilište kao najvišu znanstvenu ustanovu bio je „opće učilište“ (studium generale), s tri bitne značajke: na njemu se stječe opće znanje svih tada postojećih znanosti; međunarodnog je obilježja jer je otvoreno profesorima i studentima svih narodnosti; otvoreno je za javnost, jer pored svećenika mogu studirati i građani bilo kojeg staleža. Opće učilište u mnogim europskim zemljama sastojalo se većinom od filozofskog i teološkog fakulteta, što je od presudnog značenja za rješenje pitanja prvog hrvatskog sveučilišta. Nakon Pariza sveučilišta imaju i drugi gradovi, kao npr. Oxford, Montpellier, Cambridge, Salamanca, Padova 1222., Prag 1347., Pavia 1361., Krakov 1364., Beč 1365., Pečuh 1367., Heidelberg 1385., Köln 1388., Erfurt 1389., itd.

Prema odredbama iz 13. i 14. stoljeća teološki studij nije se mogao otvoriti bez prethodnog filozofskog fakulteta, a studij na filozofskom fakultetu trajao je najmanje pet godina. Upravo stoga T. Vereš, koji se i sam uključio u raspravu o počecima hrvatskog sveučilišta, u svojoj knjizi „Dominikansko opće učilište u Zadru (1396–1807): prvo hrvatsko sveučilište“ (Globus, Zagreb, 1996), pokazuje da bi, prema ustrojstvu školstva u dominikanskom redu, filozofski fakultet mogao postojati

još prije osnivanja teološkog fakulteta 1396., a nakon utemeljenja Dalmatinske dominikanske provincije (utemeljena 1380.). Stoga autor pretpostavlja da bi prvo godište počelo radom 29. rujna 1391., a cjelokupni filozofski tečaj završava 24. lipnja 1396. godine. Budući da je nakon studija filozofije slijedio studij teologije, pred upravom Dalmatinske provincije pojavio se problem otvaranja teološkog fakulteta. Otvaranje teološkog fakulteta značilo je osnivanje općeg učilišta s filozofskim i teološkim fakultetom. A novo opće učilište Reda s filozofskim i teološkim fakultetom mogao je utemeljiti samo Učitelj Reda. Stoga, general Reda Rajmund iz Kapue, deset dana prije završetka školske godine, 14. lipnja 1396. naređuje da se u dominikanskom samostanu u Zadru osnuje teološki fakultet.

Opće učilište u Zadru, utemeljeno 1396., prestalo je s radom u drugoj polovici 15. st. T. Vereš smatra da se to dogodilo zbog velike opasnosti od turskog prodora u Zadar, koji su već bili nazočni u zadarskom zaleđu (10. prosinca 1481. Turci su u sužanjstvo odveli 5000 žitelja iz neposrednog zadarskog zaleđa). Studenti iz drugih provincija vraćaju se u svoje matične provincije, a studenti Dalmatinske provincije odlaze u inozemstvo završiti već započete studije.

Od njegovog osnivanja do 1684/1687., kad je napisana službena knjiga s pregledom rada u 17. i 18. stoljeću, neki značajniji dokumenti nisu sačuvani. T. Vereš upućuje na vrlo važno pismo generala Reda Rajmunda iz Kapue kardinalu Filipu iz Alencona, u kojem izričito tvrdi da u svakoj provinciji dominikanskog reda, dakle i u Dalmatinskoj, ima jedan samostan u kojem djeluje opće učilište. Budući da je Rajmund iz Kapue upravljao dominikanskim redom od 1380. do 1399., njegova se izjava svakako odnosi i na Dalmatinsku provinciju s općim učilištem u Zadru iz 1396. godine.

Godine 1553. Opći zbor Reda održan u Rimu priznaje zadarskom sveučilištu povlasticu podjeljivanja doktorata ili magisterija iz teologije. Na taj način biva izjednačen s glasovitim dominikanskim sveučilištima u Parizu, Bologni, Padovi, Firenzi, Perugi, Salamanci, Barceloni, Louvainu, Toulouseu i drugdje. U 254-godišnjem razdoblju (1553–1807) dodijeljeno je 105 doktorata iz teologije i 96 magistarskih naslova. Međunarodni značaj sveučilišta potvrđuje činjenica da je na njemu studiralo preko 200 studenata iz inozemstva.

Što je zadarsko opće učilište značilo najbolje pokazuje zadarski nadbiskup Mate Karaman, koji 6. travnja 1754. u službenom izvješću Svetoj Stolicu ističe da je zadarsko sveučilište „ures grada, Reda (dominikanskog) i cijele Dalmacije.“

U listopadu ove godine u Zadru se organizira znanstveni simpozij o zadarskom sveučilištu i o 600. godišnjici prvog hrvatskog sveučilišta. Za tu je prigodu prof. S. Krasić priredio monografiju, koja je već u tisku, „Generalno učilište Dominikanskog reda U Zadru ili universitas Jadertina (1396–1807).“

Ova istina o 600. obljetnici dominikanskog sveučilišta u Zadru, ističe T. Vereš, „ne bi smjela biti zloupotrijebljena u usko-grudne, egocentrične svrhe, u suparništvo među hrvatskim gradovima, sveučilištima, redovničkim zajednicama i biskupijama, a najmanje za prezir drugih naroda koji su stjecajem nepovoljnih povijesnih prilika mnogo kasnije dobili svoje prvo sveučilište. Jer sveučilište je po svojoj naravi zajedničko dobro svih naroda. Ono je, dakako, u prvom redu dobro naroda na čijem je tlu utemeljeno, ali je nužno međunarodnog obilježja. Na nj su pozvani svi narodi i svi ljudi traže istinu o sebi, o svijetu koji ih okružuje i o zagonetnom Bogu koji je sama Istina.“ Anto Gavrić, OP

MEDITATIVNI PREDAH

Jesen

Ne, to nisu boje proljeća. To je nešto drugo.

To je oksidacija, starost. Kao da je sve iz ljeta izašlo preplanulo, opaljeno. Sve je sazrelo: i plod, i list, i polje, i brdo...

I čovjek.

Mirišu poate mirisom sijena.

Konobe odišu mladim vinom.

Napravno blago sišlo s planine.

Hambari puni, a guvna pozlaćena žutim zrnjem gladaju u bježeće sunce.

Strnine zaorane, a kupus pomodrio i ogledaje se u srebrnim kapima jesenske rose na vlastitom listu.

Gora se prošarala, a svako stablo u svojoj boji.

Čovjek opterećen teretima ide kući.

T. Grgat

KULTUR

Jedan život između Oregona i Zagreba

Juliane Eden Bušić: Ljubavnici i luđaci, Znanje, Zagreb 1995.

Sjećate li se vremena kada su rječice muškaraca poslije hrvatskih misa hrlile prema njemačkim kolodvorima da budu blizu vlakovima, da u susretu s njima dotaknu daleka mjesta zabranjene domovine, na isti beznađni način na koji su prekomorski iseljenici nastanjivali gradove uz more da u oceanima zadrže vezu s valovima malog Jadrana?

Takve je nedjelje na frankfurtskom kolodvoru 1971. provodila Julie Bušić, uz kobasicu, gomilu senfa, krišku crnog kruha i pivo, promatrajući ljude koji u malim grupicama pjevaju „nacionalne pjesme, dok ih Nijemci ne istjeraju“, te „odlaze do tračnica da prođu onuda kuda su prošle noge onih koji su možda samo dan prije putovali kamenim cestama njihovog rodnog sela, ili po zagrebačkoj tržnici, ili nekom uskom cestom koja se spušta do čudesnog plavog Jadrana, čije plavetnilo nije samo boja nego i način mišljenja, jer ono upućuje i podsjeća na mnoge stvari...“

Julie je 1971. imala 23 godine i te se godine u svojoj jedinosti haljini i u starim cipelama, bez gostiju i prijatelja, u frankfurtskoj gradskoj vijećnici udala za Zvonka Bušića-Taika, političkog borca i emigranta iz Gorice. Taik i Julie će poslije vjenčanja otići u „mali cirkus na kraju grada, s dva mršava slona i tužnim klaunom“, a onda u sobu s pohabanim namještajem i kuhinjom na kraju hodnika koju će dijeliti sa šest drugih stanara na petom katu oronule zgrade na majnskom keju.

Kolodvori i propale zgrade bile su tijekom duga vremena naš uobičajeni setting – smatrali smo ga svojim političkim usudom i vremenom smo ga naučili nadići i otkloniti – no on je u svemu mogao zaobići mladu i obrazovanu Amerikanku iz Oregona, pogotovo u svom najoštrijem obliku. Udala se naime za Hrvata koji se potpuno posvetio političkoj borbi, koji je lutao svijetom, bio bez boravišnih dozvola, bez posla i bez novca. Policije su ga progonile iz mjesta u mjesto, a Udba mu je neprestano radila o glavi. Mladi par živio je od povremenih zarada i povremenih darova, spavao na stolovima za preglede u ordinaciji dr. Jelića u Berlinu, na kolodvoru, ili u prljavim sobama bez zahoda iz kojih će

Julie, poput skitnice, morati trčati u obližnje gostionice i restorante. No, ona je „gledala“ more i „žalila druge koji imaju blještave zahode i kade, vrelu vodu kad god žele, ormare prepune odjeće, cipele koje nisu dio njih kao njezine, nego samo mrtvi komadi životinja bez života i značenja.“ Njeno se bogatstvo „mjerilo stvarima bez kojih se može živjeti“, a Taik joj je bio „ribnjak u kojem se mogla utopiti“. Gledanje „gore“ donijelo joj je nakon bacanja letaka sa zagrebačkog nebodera nekoliko tjedana zagrebačkog zatvora, a nakon otmice američkog aviona – svi ćemo se sjetiti dramatičnog hrvatskog leta između New Yorka i Pariza 1976. godine – trinaest godina američkog. Taik je nakon dvadeset godina još u zatvoru, a ona se 1995., kako sama kaže, „vratila u domovinu“, u Zagreb. U zatvoru je napisala lijepu i pametnu knjigu o svom punom i tužnom životu.

Smotra hrvatstva

Priča Julie Bušić je priča o novijoj hrvatskoj povijesti i iz nje ćemo saznati o svemu što je hrvatski duh u tom vremenu htio i mogao. Upoznat ćemo Hrvate s idealima i osjećajima, zanosima i slutnjama. No, Julie je napisala umjetničku knjigu, nije napisala propagandni proglas, i njena je priča slojevit. Ona je ono u čemu se umjetnost preklapa s bujnim životom: u prevlasti nutarnjeg nad vanjskim, u svijesti o slobodi nad pukim i svrsishodnim. Zato ćemo Hrvate upoznati i u njihovim glupostima i slabostima.

Na primjer, sjećate li se kako su u tim vremenima u iseljeništvu bila česta međusobna sumnjičenja? Za Taika će tako često govorkati da je špijun, krtica, jugoslavenski provokator. U Berlinu će se

Julie ledjeti kad osjeti da ih ljudi odjednom izbjegavaju, no koju godinu kasnije, u New Yorku, kad se oko Taika prošire glasine da „su ga vidjeli kako se sastaje s predstavnicima jugoslavenskog konzulata“, razumjet će da su ljudima koji prolaze teška iskušenja, paranoje često za petama. Stoga će se pitati što su sve ljudi spremni učiniti zbog straha.

U njujorškom zatvoru doživjet će Julie međutim jednodušnu hrvatsku solidarnost. Hrvati su za obranu i jamčevinu skupili pet milijuna dolara, i tisuće i tisuće potpisa podrške. Julie će dnevno stizati košare pisama i cvijeća, a vlasnici hrvatskih restorana slat će optuženicama u istražni zatvor kraljevske menue. Zvat će je kraljicom, posjećivat je u gomilama, a mnogi će nakon osude pisati sudu da žele umjesto nje i Taika odslužiti njihove doživotne zatvorske kazne.

Žena koja voli

Boris Maruna, koji je jednom od suotmičara, Petru Mataniću, bio sudski prevoditelj, u svojoj knjizi „Otmičari ispunjena sna“ („Mozaik knjiga, Zagreb 1995.) opisuje sjećanja na suđenje, a na jednom mjestu otvoreno kaže da je neko vrijeme sumnjao je li Julie slaba karika u lancu. Njegova se sumnja temeljila na prosudbi da se radi o nekome tko je tek zaljubljen, i tko se niti može, a niti treba poistovjećivati s hrvatskim političkim problemima. Julie će Marunu rezuvjeriti svojim izvrsnim hrvatskim („koliko je sati potrošila na tom poslu?“), dosljednošću, kompetencijom, inteligencijom.

Istina je ipak da je Julie, kako se sama opisuje u svojoj priči, naglašeno „zaljubljena žena“. Prepustila se Taiku („ja sam mu dala moć, on je nije tražio; tko ne bi bio u iskušenju da je koristi“), i stoga je ona u tom smislu slaba karika jedino sama sebi. Julie je mogla birati, bila je i obrazovana i emancipirana, ponekad se čak izborom i igrala – dan prije vjenčanja otići će s nepoznatim muškarcem u njegovu sobu –, no ako je izabrala, izabrala je Taikovu sirovu dinarsku mušku nepažnju u kojoj nije bilo darova za Božić, niti tješenja u bolesti. Izabrala je da on bez riječi nestaje na nekoliko dana, da ona radi, a on da kod kuće čita političke knjige i spava, i na kraju to da u Zagrebu s nebodera baca letke, a u New Yorku otima avion. Svjesna što radi, reći će da je privlačila Taika, jer predstavlja ljubav i strast, posvećenost cilju kojemu bi žrtvovao sve, možda čak i nju...

Julie je Taika voljela tako da je za njega bila spremna sve podnijeti (je li to ona vrsta ljubavi koju nikada i ni po koju cijenu ne bismo željeli svojim kćerima, ili ona koju im želimo?) i za njega sve učiniti.

Na koncu je učinila sve za nas. Maja Runje

Zvonko Bušić, Mark Vlašić, Petar Matanić, Frane Pešut i Julienne Bušić nakon uhićenja u Parizu 1976

PAŠKINA KARTULINA

Beha Rvati ni na nebu ni na zemlji

Finilo je i ovo lito, i ne mogu grišit Bogu dušu pa ne priznat da je u Rvackoj bilo lipo. Jadran nan je ovog lita zablistao u punom saju, samo se svi slažu da nan je i ove sezone na moru itekako zafalilo Njemice. Nisam ih moga sristi ni za lik, ni na onoj lipoj plaži u Biogradu, di ih je uvijek znalo bit na iljade. I zato su oni naši galbevi bili nervozasti i od muke samo nokte grizli, jer se nisu imali kome udvarati, niti koga mazati zdravim domaćim maslinovim uljem. Neki su mislili konačno obnoviti i svoj dočje šprah, jer ga odavno nisu prakticirali. Vidija san samo dvojicu ili trojicu naših momaka kako nekim plavušama na plaži govore šprehen zi dočje, ali dalje nisu znali ni beknut, nego bi samo beštimali, kako čovik brzo zaboravlja strani jezik.

Ali, vidija san i to kako smo lipo bacili na kolina dočje marku. Ama, kuna je naprosto nokautirala. Za sto marak se na moru ne mere živit ni dvanaest uri. Neka, to je znak da smo postali jaka ekonomska sila, kad eto pariramo Njemačkoj. Zato su nam valjda naši stari gosti iz Njemačke i proveli ovo lito u Turskoj, Bugarskoj, Španjolskoj, Grčkoj i drugim našim prija-

teljskim zemljama, da one egzotične svitske otočiće i ne spominjemo.

Sva je srića da nas nisu zaboravili naši najvjerniji turisti Česi i Slovaci. Bile su ih pune naše rive, ka šezdeseti godin. Ove su nan godine uz malo pinez ostavili oko dvadesetak toni raznih vrsta praznih konzervi. Profitirali su i naši prodavači rajčica, kao i ranije, jer smo ove naše najvjernije goste i prije rata zvali paradajzturisti. Sad su nan komunalci najzaposleniji, jer se od puste konzerve ne mere maknut. Ako taj posa zapne, mogli bi u pomoć pozvat Prskala, novog gradonačelnika cilog Mostara, koji je prija bija direktur „Čistoće“. Ali, sad mu je važnije da očisti ove BiH izbore. Ali, evo baš ovi dana žale mi se naši Rvati iz Bosne i Erceg-Bosne da nisu mogli glasovat na izborin, iako su se na vrime prijavili. Stipo iz Livna nije dobija nikakva odgovora od tog oessa; Mato iz Viteza se žalija, ali mu je žalba odbijena; Marijan iz Domaljevca je sve glasačke materijale dobija na ćirilici i da glasa za Srbe; kod Ive iz Rame pola familije more glasovat, a pola vala ne mere, moja Duvanjska Ane nije dobila ništa, a prijavila se... Pa se ti žali, a kome?!

Tako mnogi naši Rvati iz BiH nisu ni glasovali, a mnogi nisu ni znali di se i kako glasuje. Dok su Muslimanci sve fino organizirali, pa sve materijale dobivali na kućne izbjegličke adrese, ili priko svoji klubova i stranke SAD, pardon SDA, kod naši se beha Rvata radilo na privatnoj bazi.

Tako i dalje naši beha Rvati ne znaju ni di su ni ča će s njima bit: na nebu ili na zemlji. U republici BiH ili u federaciji; u erceg-bosni ili u rvackoj; u islamskoj republici ili republici srpskoj... Neka im se dragi Bog smiluje.

Paško

RJEŠENJE KRIŽALJKE
IZ PROŠLOG BROJA

ADEPT ŠIBENIK
 UDOVA RIJEKA
 BEJRUT ZADAR
 RMOTRIKOLORI
 OIKOMUNALIJE
 VOPOREČOTIJELOVO
 NSU ALEPČAROKRK
 CIPLI IRIANIZLET
 KLEMAARGO SLOVA
 INATI OFSETPAN
 ŠTIMACPATNICIOT

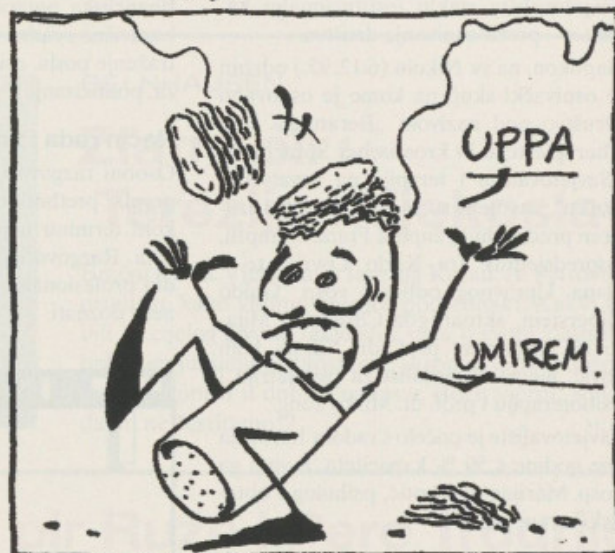
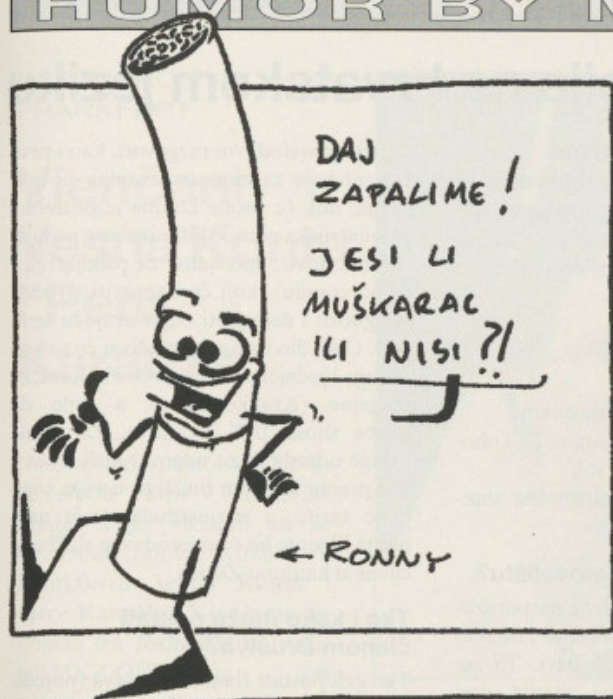
NAGRADNA KRIŽALJKA

NAJSTARIJE HRVATSKO GOSPODIN SVETIŠTE	NAJSTARIJI MARUIN OTAC ODSEJEV	NAJSTARIJI MARUIN LIK U HRVATSKOJ POVIJESTI	20 godina	IVAN, OD MILIA DVOGOMETAS HITREC	VERSIPIRA-CLIA, ZNA-OST O STIKOVANA	ŠPANKOL-SKA	20 godina	ŽENA ABRA-HANNOVA	SNOLV, SANIE	Proslava jubileja Gospe Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta			
ŽENSKO IME			ITALIJA				SREDNJA SPREMA ISPRAV-LIAT						
SREDSTVO ZA SPUS-TANIE PO SNIJEŽU						WONGOLSK VLAĐAR MALI POTOK							
STISNUTA SAKA			OPRANJA PROTEST. PISAC 16. ST. ANTUN										
PRVI MA-ĐARSKI KNEZ				NOGOMETAS KLASNODAR USKRSNI KRUH, PINČA					ANGAŽI-RANI VJERNIK				
RJEŠITI SE ČEGA, OTRESTI								LITRA		CRNI PIGMENT U KRVI HRV. KRALJICA, UTEMELJILJA 1. SVETIŠTE	VOIT	M	M
								Z T					
NJEMAČKA		MJESTO PROSLAVE VELIKOG JUBILEJA											
SREDIŠTE VRTNJE		ZAMRAČITI ZATVOR, TAMNICA								POLET, ZANDS GRAD U RU-MUNUSKOJ			
PROSTOR ZA STOKU, OBOR			ANCONA, DALIH, OBILIK IMENA ANA		IRIDI				CJEPATI PO DUŽINI DIELAT-NOST				
SLIKE RADIENE ULJEM					DOBITAK, PROFIT (TUR.)	AUSTRIJA			KEM. ELEMENT. (Re) RIMSKI S				
MEKA VODA DOBIVENA SAKUPLJA-NJEM KIŠE						STROPNA GREDA TREĆA NE-POZNANICA							
NAPRAVA ZA PRIMA-NJE RADIO-VALOVA					PREGRAĐA (U STANU)				POREZ, U VAZALNOJ DRŽAVI				

Rješenje pošaljite najkasnije do 6. X. 1996.

HUMOR BY MARKO OBERT

SOCIJALNA STRANA ŽIVOTA

ZÜRICH

Savjetovalište i terapija na hrvatskom jeziku

Prema podacima HKM u Zürichu u njemačkom govornom području Švicarske živi između 80 000–100 000 Hrvata/ica. Položaj stranaca je bio oduvijek težak, a ratna su događanja samo pogoršala ionako narušenu psihosocijalnu sliku naših ljudi.

Polazeći od toga stanja i uvidjevši golemu potrebu otvaranja Savjetovališta na hrvatskom jeziku, osnovana je radna skupina pojedinaca i predstavnika iz krugova HKM, Hrvatske dopunske škole, Caritas, lokalnih crkava, Saveznog ureda za strance (EKA) i Švicarske katoličke radne zajednice za pitanja stranaca (SKAF). Korak po korak, izrađen je koncept Savjetovališta, napravljen financijski proračun i predviđeni mogući izvori financiranja, te zamišljen način na koji bi Savjetovalište steklo institucionalni karakter – preko osnivanja društva.

Napokon, na sv. Nikolu (6.12.95.) održan je osnivački skup na kome je osnovano Društvo pod nazivom „Beratungs- und Therapiestelle in kroatischer Sprache“ – „Savjetovalište i terapija na hrvatskom jeziku“, usvojeni su njegovi statuti i izabran predsjednik, župnik Franz Stampfli, dopredsjednik fra Karlo Lovrić, te 4 člana Upravnog odbora: gosp. Guido Biberstein, aktuar; gđa Christiane Mijatović, blagajnica; prof. dr. Nikola Ivan Jović, liječnik-specijalist za psihijatriju i psihoterapiju i prof. dr. Mirko Jung.

Savjetovalište je počelo s radom 1. travnja ove godine s 50 % kapaciteta, a vodi ga gosp. Marijan Markotić, psiholog i obiteljski terapeut.

Komu je namijenjeno i što nudi Savjetovalište?

Savjetovalište je namijenjeno prvenstveno našim ljudima koji već dugo rade i borave u Švicarskoj ili koji su definitivno odlučili ostati u ovoj zemlji. Ovaj bi projekt, za sada ograničen na tri godine, trebao poslužiti kao model i drugim useljničkim skupinama u Švicarskoj.

Savjetovalište nudi:

- psihološku pomoć, savjetovanje i terapiju za pojedince svakog spola i uzrasta, bračne parove ili obitelji
- posredovanje pri službenim institucijama (škole, uredi za mlade, uredi za socijalnu skrb itd.)
- preventivni rad u suzbijanju ovisnosti o drogama i alkoholu, rad s mladima i roditeljima
- pripravu za brak sa psihološkog stajališta (u suradnji s Misijom)

Za koje probleme možete potražiti pomoć u Savjetovalištu?

- za probleme osobnog karaktera (npr. preopterećenost/stres, socijalna izoliranost, nezadovoljstvo, potištenost, razne vrste ovisnosti)
- za bračne probleme
- za školske, odgojne i probleme u ponašanju djece
- intervencije u kriznim situacijama
- problemi ovisnosti o drogama, alkoholu, cigaretama, kartanju itd.
- socijalna otuđenost, neuspješna integracija u švicarsko društvo

Što ne radimo u Savjetovalištu?

Da bismo izbjegli raznorazne nesporazume i nedoumice, želimo ukazati i na ono čime se Savjetovalište ne bavi. To su: financijska pomoć, pravna pitanja (npr. boravišne i radne dozvole, radni ugovori, traženje posla, osiguranja, plaćanje poreza, politiziranje).

Način rada i financiranja

Osobni razgovori i terapija obavljaju se prema prethodno zakazanom telefonskom terminu u prostorijama Savjetovališta. Razgovori su povjerljivi naravi, tj. dio profesionalne tajne, te nitko za njih neće doznati.

Obični savjetodavni razgovori, kao i prve konzultacije za moguću terapiju, su besplatni, dok će osobe kojima je potrebna psihijatrijska pomoć biti upućene psihijatru (dr. Jović, specijalist za psihijatriju i psihoterapiju), koji će napraviti stručnu dijagnozu i delegirati odgovarajuću terapiju. Ovaj dio usluga naplaćivat će se kao i druge liječničke usluge preko bolesničke blagajne (Krankenkasse), s time da osobe snose 10% troškova. Za ostale usluge odredit će se odgovarajući iznos – već prema kućnom budžetu u vidu socijalne tarife, a za institucije koje nam upute klijente bit će mjerodavne službene cijene u kantonu Zürich.

Tko i kako može postati članom Društva?

Tko želi postati članom Društva (pojedinačno ili kolektivno), neka se obrati jednom od članova Uprave. Godišnja pretplata za pojedince i bračne drugove je Fr. 50.–, a kolektivna Fr. 200.–

Adresa: Beratungs- und Therapiestelle in kroatischer Sprache, Universitätsstraße 89, 8006 Zürich, Telefon: 01/3 64 04 74, Fax: 01/3 64 05 45

Radno vrijeme: ponedjeljkom i utorkom 8–12 i od 13–17,30 sati, srijedom od 13–17,30 sati.

Fra Karlo Lovrić

IN MEMORIAM

Marija Bekavac

U bolnici u Tübingenu, 17.7., preminula je u 46. godini života Marija Bekavac, uzorna vjernica iz hrvatske katoličke misije Göppingen. Marija je sa svojim mužem Matom još davne 1969. napustila rodni Lovreć i došla u Njemačku, ostavivši djecu, Kazimira i Branka, kod djeda i bake, nadajući se da će se za koju godinu vratiti.

Bila je vesela i vrlo otvorena žena, voljela je ljude, crkvu i domovinu Hrvatsku. Za vrijeme domovinskog rata isticala se u prikupljanju pomoći a bila je i politički angažirana u ogranku HDZ-a u Göppin-

geni. Marija je pjevala u misijskom zboru, plesala folklor, bila članica Kulturne zajednice „Matica Hrvatska“.

Oboljela je od neizlječivog raka. Kroz njenu bolesničku sobu prošlo je stotine posjetitelja, prijatelja i poznanika, koji su je voljeli i cijenili. Zadržavajući hrabro i strpljivo je podnosila svoju opaku bolest. Željela je živjeti, radovala se svakom izlasku sunca. Liječnica koja ju je otpustila kući rekavši joj da će za nekoliko dana umrijeti je rekla: „Bog mi je darovao život i on će mi ga i oduzeti kad On to bude htio“. I bilo je tako. Još pola godine iza toga Marija se mogla radovati životu.

Opremljena je svetim sakramentima umirućih. Na ispraćaju u kapelici „Bergfriedhof-a“ u Tübingenu, tugujućoj obitelji, rodbini i prijateljima vlč. Ivica Komadina je rekao: „Tugujemo u nadi da Marija već gleda Boga licem u lice“. Marija je pokopana na groblju u rodnom Lovreću. U nazočnosti četiri svećenika, velikog broja vjernika, prijatelja i rodbine, sprovod je vodio mjesni župnik fra Dinko Bekavac.

Stanka Vidačković

OFFENBACH –
FRANKFURT

Vjenčani Vesna Konta i Pero Karadža

Na blagdan apostolskih prvaka svetih Petra i Pavla, 29. lipnja o. g., vjenčali su se u Deutschorden-Kirche u Frankfurtu Vesna Konta i Pero Karadža. Vjenčanje je obavio fra Josip Klarić, voditelj HKZ Offenbach. ■

GELNHAUSEN

Zlatni pir: Terezija i Vjekoslav

Bračni par dr. Vjekoslav i Terezija Karan, (r. Petrović) ostali su, kako vidimo na slici, podjednaki. Kakvi su bili za cijelog života, takvi su i sada o svom zlatnom bračnom jubileju: jednostavni, skromni, prostodušni, radini i uporni u dobru, nadasve Bogu vjerni. Kako da im ne čestitamo!?

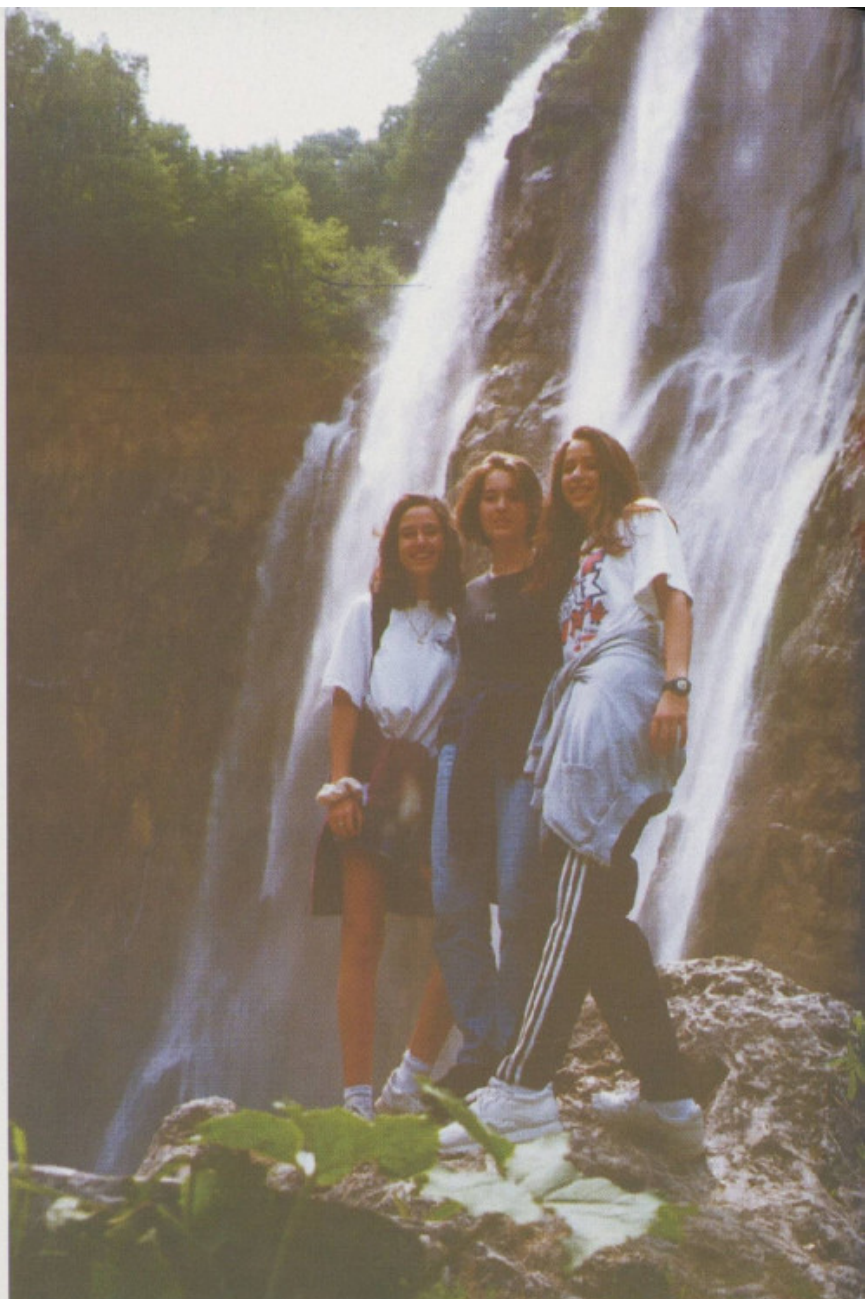
M. K.

BRESTOVSKO (BOSNA)

Dijamantni pir Ruže i Pere Trogrlić

Svečanom koncelebriranom misom u župnoj crkvi u Brestovskom kod Kiseljaka proslavili su 22. srpnja ove godine svoj dijamantni pir, odnosno 60. obljetnicu skladnoga kršćanskoga braka, Pero i Ruža Trogrlić Šitum. Pero je rođen 12.9.1910., a Ruža (r. Jerkić) 28.12.1918. Vjenčali su se 25.11.1936. u Brestovskom, a u dugom i plodnom braku dobili su 12 djece, od kojih je 9 još živih. Usto imaju 12 unučadi i 3 praunuke. Svečari su roditelji bosanskoga franjevca i svećenika Franje Trogrlića, voditelja Hrvatske katoličke zajednice u Aachenu. I prigodom dijamantne obnove svoga braka, Ruža i Pero su jedno drugom obećali vjernost i ljubav. Bogu su zahvalni na dugom životu, djeci i zdravlju. Za skladan i sretan brak, kažu, nije potrebno puno, dovoljna je ljubav. ■

▲ Plitvička jezera plijene ljepotom. Mnogi mladi hrvatski iseljenici proveli su svoje ovogodišnje ljetne praznike upravo na Plitvicama. Fotografije će čuvati uspomene i podsjećati na povratak u Lijepu našu.

▲ U Bugojnu su muslimanski ekstremisti koncem srpnja podmetnuli eksplozivnu napravu pod zvonik najveće crkve u Bosni. Zvonik je izdržao silinu eksplozije, ali je detonacija teško oštetila vitraje na crkvi i cijelu župnu kuću. Sreća je, pa i čudo, da tada nitko nije ni povrijeđen, iako se u trenutku eksplozije u župnoj kući nalazilo nekoliko franjevac i časnih sestara. Premda se na licu časne sestre Valerije, koja je cijelo vrijeme rata provela u tom gradu opasnom po Hrvate, čita zabrinutost, ipak nema straha. Sve u ruke Božje, kaže sestra, čekajući povratak 15 000 prognanih bugojanskih Hrvata.

CROATIA INVEST

ZA SIGURNU BUDUĆNOST

